

ZVONA

MJESEČNIK ZA
KRŠĆANSKU KULTURU

**BROJ
7/584**

RUJAN 2025.
RIJEKA
GODINA IZLAŽENJA LXIII.
CIJENA 1€

*Nadbiskup Mate Uzinić
na Veliku Gospu*

**Marijina je
sadašnjost pogled
u našu budućnost**

*Mediterranski
teološki susreti*

**Od dogme
do dijaloga**

*Jubilejsko hodočašće
mladih u Rim*

**Budite sveti -
gdje god bili**

SADRŽAJ:

Zvona zvone

Turisti, hodočasnici, migranti.....2

Katehetski dan vjeroučitelja

Riječke nadbiskupije

Svjedočite bratoljublje svima 3

Nadbiskup Mate Uzinić

na Veliku Gospu

Marijina je sadašnjost

pogled u našu budućnost 4-5

Događanja 6-7

Mediterranski teološki susreti

Od dogme do dijaloga 8-9

Jubilejsko hodočašće

mladih u Rim

Budite sveti –

gdje god bili! 10-11

Sakramenti

Krštenje krvlju (II. dio) 12

Događanja 13

Vidformacija 14

Tko je moj bližnji? 15

Medicinski kutak

Demencija 16

Crtice iz Gorskog kotara

(Po)kućarci iz

brodmoravičkog kraja 17

Biblija

Zašto Pavao piše

Prvu poslanicu Korinćanima 18

Crkvena glazba

Pravilno sviranje

orgulja u crkvi 19

Razgovor:

fra Oliver Marčinković

Misao o svećeničkom pozivu

stalno je bila u meni 20-21

Gospičko-senjska biskupija 22

Iz župa 23

Riječka nadbiskupija 24-25

Obiteljski predah 26

Naši pokojni

Mons. Dinko Popović 27

Svečana akademija -

100. obljetnica otkako

je Rijeka postala

biskupijsko sjedište 28

Zvona zvone

Turisti, hodočasnici, migranti

Kao i svakog ljeta kod nas, i ovo je ljeto najčešća riječ koju smo čuli bila „turist“ ili njezina izvedenica turizam. Ništa čudno s obzirom na to da i ova godina po broju turista već sada ulazi među rekordne, unatoč padovima tijekom srpnja i kolovoza. Početkom rujna broj turista koji su posjetili Hrvatsku kreće se oko 16 milijuna.

Ljeto je vrijeme i za posebnu podvrstu turizma, vjerski turizam, odnosno hodočašća. Iako hodočašća ne bismo trebali miješati s turizmom, da se ne uvrijede svi hodočasnici koji putuju kako bi posjetili neko sveto mjesto, duhovno se obnovili i ojačali vjeru, njihove migracije ipak ulaze u ovu statistiku.

Tako dolazimo do pojma migranata, ljudi koji također putuju, ali ne ulaze u ove turističke brojke. Hrvatskoj ta brojka kao da nije toliko važna, zbog toga nikad nije ni potpuno točna jer i dalje su brojni koji prođu ovuda, a da se njihov dolazak ne zabilježi. Po broju nezakonito zatečenih državljana trećih zemalja – 31 195, Hrvatska je prošle godine, s obzirom na broj stanovnika, sa Slovenijom i Ciprom bila u vrhu EU-a. Srećom, pomaka ima jer broj registriranih ilegalnih migranata u Hrvatskoj ipak se prepолоvio u odnosu na 2023.

Isusovačka služba za izbjeglice (JRS) u Hrvatskoj u svom je priopćenju povodom Svjetskog dana izbjeglica 20. lipnja između ostalog upozorila na to kako Hrvatska još uvijek nema razvijen mehanizam humanitarnih koridora niti sudjeluje u europskom mehanizmu preseljenja izbjeglica preko kojega većina članica EU-a u sklopu godišnjih kvota primi određeni broj izbjeglica.

Problem, kako navodi JRS, imaju i legalni migranti, oni koji su novi dom pronašli u Hrvatskoj, a takvih je sve više. Zbog nepostojane nacionalne strategije integracije njihova je prilagodba na život i rad u Hrvatskoj otežana. U 2024. Hrvatska je izdala rekordnih 206 529 dozvola za boravak i rad stranim državljanima, a predviđanja Hrvatske udruge poslodavaca procjenjuju da bi do 2030. broj stranih radnika mogao dosegnuti 500 tisuća, što bi činilo četvrtinu radne

snage. Naravno da bi i odgovor društva na ovako velik broj stranaca trebao biti primjeren. Potrebno je učiniti više oko njihove integracije, učiti ih jeziku i kulturi, zaštititi njihova radnička i građanska prava i prihvatiti ih kao ljude koji daju svoj doprinos društvu.

Na kršćansku dužnost pomaganja migrantima nedvosmisleno je pozvao papa Lav XIV. u poruci objavljenoj krajem srpnja, za 111. Svjetski dan migranata i izbjeglica, koji se slavi 4. i 5. listopada. U Godini jubileja, uz moto „Hodočasnici nade“, Papa je poruku naslovio „Migranti – misionari nade“. U njoj ističe kako se u migrantima obnavlja iskustvo putujućeg izraelskog naroda te da oni podsjećaju Crkvu na njezinu hodočasničku dimenziju: „ona je neprestano na putu prema svojoj konačnoj domovini, poduprta nadom, koja je bogoslovna krepost. Svaki put kad Crkva podlegne napasti sjedilaštva i prestane biti *civitas peregrina* – Božji narod koji putuje prema nebeskoj domovini (usp. Augustin, *De civitate Dei*,

knjige XIV-XVI), ona prestaje biti u svijetu i postaje od svijeta (usp. *Iv* 15, 19).“

Lav XIV. ne zaustavlja se na poruci nade migrantima nego poziva kršćane na gostoprimstvo koje jamči dostojanstvo i priliku za potpuno izražavanje vlastitih talenata. „Zajednice koje ih primaju mogu također biti živi svjedoci nade. Nade shvaćene kao obećanje sadašnjosti i budućnosti u kojoj je priznato dostojanstvo svih kao djece Božje. Na taj se način migrante i izbjeglice prepoznaje kao braću i sestre, kao dio obitelji u kojoj mogu izraziti svoje talente i u potpunosti sudjelovati u životu zajednice.“

Papa već na početku svoje poruke upozorava na ravnodušnost spram drugih i drugačijih, što je „raširena tendencija i ozbiljna prijetnja zajedničkoj odgovornosti, multilateralnoj suradnji, ostvarenju općega dobra i globalnoj solidarnosti za dobrobit cijele ljudske obitelji.“ Kao što hodočasnici nisu turisti, ni migranti nisu hodočasnici, ali u Papinoj poruci oni postaju „misionari nade“.

Danijel Delonga
urednik.zvona@ri-nadbiskupija.hr

Izdavač: RIJEČKA NADBISKUPIJA I GOSPIČKO - SENJSKA BISKUPIJA; Urednik: Danijel Delonga;
Pomoćnici urednika: Bruna Velčić, Marko Medved; Uprava: Uli. Ivana Pavla II. br. 1, 51000 Rijeka; tel: 385 51 581 200;
e-adresa: zvona@ri-nadbiskupija.hr; Uredništvo: urednik.zvona@ri-nadbiskupija.hr
Žiroračun: Nadbiskupija riječka mjesečnik Zvona, ERSTE BANKA, HR2424020061500117497;
Račun za uplate iz inozemstva: ERSTE & STEIERMAERKISCHE BANK, IBAN: HR2424020061500117497;
Godišnja pretplata: 13,27 €; Priprema i tisak: TISKARA ŠULJIĆ, Viškovo;
Naslovnica: Velika Gospa na Trsatu

Katehetski dan vjeroučitelja Riječke nadbiskupije

Svjedočite bratoljublje svima

„Bratoljublje nema granica. Sužavanje i isključivanje drugih jer nisu ‘naši’ nije evanđeoski put“, poručio je nadbiskup Uznić.

Vjeroučitelji Riječke nadbiskupije u subotu 30. kolovoza proslavili su Katehetski dan u katedrali sv. Vida. Misno slavlje predvodio je riječki nadbiskup Mate Uzinić u zajedništvu s generalnim vikarom Riječke nadbiskupije Mariom Tomljanovićem i predstojnikom Ureda za Katoličke škole i školskim duhovnikom Katoličke osnovne škole „Josip Pavličić“ Laurentom Kružićem. Pjevanje na misi animirao je bend vjeroučitelja Riječke nadbiskupije.

U uvodu je nadbiskup podsjetio na riječi sv. Pavla iz Prve poslanice Korinćanima: „Milosni su darovi različiti, ali je isti Duh. Različite su i službe, ali je isti Gospodin. Različita su i djela, ali je isti Bog koji čini sve u svima.“ Potom je uputio vjeroučiteljicama i vjeroučiteljima, odgojiteljicama u vjeri, predstojnici Katehetskog ureda, Kseniji Rukavina Kovačević i svećenicima prigodne pozdrave uz početak nove vjeronaučne godine.

Nakon propovijedi nadbiskup je vjeroučiteljima dodijelio kanonske mandate za rad u školama. Neki su ih dobili po prvi put, dok su nekima obnovljeni. Sedam svećenika s područja Riječke nadbiskupije dobilo je mandat na određeno vrijeme. Devet vjeroučitelja laika primilo je mandat na određeno vrijeme, dok je jedan vjeroučitelj laik primio mandat na neodređeno vrijeme, do opoziva. Sveukupno, na području nadbiskupije zaposleno je u 53 osnovne škole i 28 srednjih škola 125 vjeroučitelja, od toga sedam svećenika i tri redovnice.

U središtu propovijedi nadbiskupa Uzinića bilo je bratoljublje, kako je spomenuto u Poslanici Solunjanima. „Bratoljublje nema granica. U našem društvu i Crkvi često svodimo bratoljublje samo na ‘naše’, a isključujemo druge koji drugačije misle, govore i djeluju. Sužavanje i isključivanje drugih jer nisu ‘naši’ nije evanđeoski put. Zato želim ovu homiliju na početku nove školske i vjeronaučne godine posvetiti upravo toj riječi - bratoljublju.“

Pređ kraj misnog slavlja okupljenima se obratila i predstojnica Katehetskog ureda Riječke nadbiskupije. U čestitki upućenoj svima koji su primili mandate na određeno ili neodređeno vrijeme, te i onima koji ih već dulje vrijeme imaju, istaknula je kako je kanonski mandat vjersko i odgojno ‘veslo’ vjeroučitelja. „Prihvatili smo ga odgovorno i svjesno da uđemo u zajedničku ‘lađu’ ove naše mjesne Crkve. Netko je ušao kada je ‘veslača’ bilo malo, neki kad ih je bilo više, a vi danas ulazite kada ih već ima preko 120.“ Na tragu riječi nadbiskupa Uzinića, predstojnica Katehetskog ureda je poručila: „Veslajmo zajedno. Veslajmo hrabro i odvažno, bez straha i bez gorčine. Bez obzira na to kakve nas teškoće snašle, ispred nas je uvijek ‘glavni kormilar’, naš Gospodin, koji neće dopustiti da nas ijedan val iskušenja zapljusne do te mjere da budemo izbačeni iz zajedničke lađe.“

E. M.

DESET PORUKA ZA BRATSTVO SVIH LJUDI

Posluživši se vrijednim mislima enciklike pape Franje „Fratelli tutti“, nadbiskup Mate Uzinić istaknuo je deset kratkih poruka. „Neka to bude moj mandat vama za predstojeću školsku i akademsku godinu, prenesite to vašim vjeroučenicima.“

1. *Svi smo braća i sestre, nitko ne smije biti isključen. U Kristu smo svi jedno čovječanstvo.*
2. *Bližnji je onaj koji je u potrebi. Poručite vašim vjeroučenicima da je bližnji onaj kome smo pozvani približiti se, poput milosrdnog Samaritanca, kako bismo mu iskazali ljubav.*
3. *Pozvani smo graditi mostove, a ne zidove. Zidovi nas zarobljavaju. Mostovi povezuju.*
4. *Odnosi nas oblikuju. Važno je poručiti vjeroučenicima da se odnos uči i da rastemo u odnosima. Bratoljublje je odgoj za zajedništvo. Zajedništva nema bez odnosa.*
5. *Solidarnost: naučite svoje vjeroučenike da budu solidarni, da se osjećaju dijelom ljudske obitelji i da se zauzimaju za druge, posebno za najslabije.*
6. *Služenje: Isus nije došao da bi nama vladao, nego da bi nam služio. I mi smo kao ljudi, kao kršćani pozvani početi k onima koji su na marginama života kako bismo bili oni koji služe, a ne oni koje se služi.*
7. *Briga za druge. Nitko ne može živjeti sam već se moramo brinuti jedni za druge.*
8. *Briga za zajednički dom također je briga za stvoreni svijet, koji smo pozvani čuvati, obogaćivati i oplemenjivati, kako bismo je mogli prosljediti sljedećoj generaciji.*
9. *Življenje evanđelja: bratstvo nije ideja već način života po evanđelju. Na bratoljublje nas poziva evanđelje koje nam je objavilo da je Bog postao naš brat u Isusu iz Nazareta. Želimo li evanđelje na pravi način živjeti, možemo to samo ako smo braća i sestre drugim ljudima.*
10. *Sanjati zajedno: naučite ih sanjati zajedno bolji, pravedniji i bratskiji svijet. U tom boljem svijetu rađa se nada i svako dobročinstvo. Kako to učiti i naučiti one kojima smo poslani? Tako da bratoljublje ne ostane samo riječ, već postane život.*

Nadbiskup Mate Uzinić na Veliku Gospu

Marijina je sadašnjost pogled u našu budućnost

**Marija nas poziva da već
ovdje i sada „uznesemo“
svoj život življenjem Božje
volje i brigom za druge.
Naše „dušom i tijelom“ bit
će proslavljeno u vječnosti
– u onoj mjeri u kojoj se
sada izgrađuje u vjernosti i
ljubavi prema svima, osobito
malenima, rekao je
nadbiskup Uzinić.**

Zavjetnu misu Riječke nadbiskupije i Grada Rijeke na blagdan Velike Gospe riječki nadbiskup Mate Uzinić ove je godine na Trsatu predvodio u 10.00 sati, a mogla se pratiti i u izravnom prijenosu na Hrvatskoj televiziji. Svoju je poruku posvetio nadi, usmjerio prema budućnosti i uputio snažan apel za mir u svijetu i bratstvo među ljudima bez obzira na rasu i narod, klasu ili vjeru.

„Kršćani nikada nisu živjeli iz prošlosti – nego iz budućnosti“, poručio je nadbiskup Uzinić hodočasnicima koji su došli pokloniti se Gospi u trsatskom perivoju i svima koji su prijenos pratili na televiziji. Rekao je to podsjećajući na značajne obljetnice koje su u ovoj godini Jubileja Crkve slavljenе, 100. obljetnica Riječke biskupije, 1700. obljetnica Nicejskog sabora, 60. obljetnica završetka Drugog vatikanskog sabora, 1100. obljetnica splitskih sabora i prvog hrvatskog kralja Tomislava te 30. obljetnica Vojno-redarstvene akcije „Oluja“. Sve su one značajne, ali pogrešno shvaćene mogu postati zarobljavanje u prošlosti. „Čini se da i mi kršćani, zajedno s mnogima u hrvatskom društvu, radije bismo ostati zarobljeni u prošlosti. S njom i u starim podjelama koje su nam činile, i još uvijek čine, zlo. To pokazuju i naglasci koje smo postavili pri proslavi ovih obljetnica. Kao da sve ovisi o tome tko je nekada bio tko, o starim podjelama, navikama i običajima koje ne želimo pustiti. Ove obljetnice vraćaju nas u prošlost, a ova svetkovina usmjerava nas prema budućnosti.“

Vrućinu ljetnog dana na Trsatu ublažio je snažan vjetar koji je, iako je prije početka mise prijetio da će omesti liturgijsko slavlje, nakraju donio željeno osvježanje i olakšao hodočasnicima. U tome je na početku mise nadbiskup Uzinić prepoznao proročki znak Božje prisutnosti te pozdravio sve hodočasnike i goste među kojima su bili predsjednik vlade Andrej Plenković, potpredsjednik vlade i ministar Oleg Butković, saborski zastupnici, gradonačelnica Rijeke Iva Rinčić i njezin zamjenik Vedran Vivoda te zamjenik župana Toni Štimac. Nadbiskup je pozdravio i sve gledatelje Hrvatske radiotelevizije, posebno one koji zbog slabosti ili bolesti nisu bili u mogućnosti otići na misu.

Na kraju mise nadbiskup se u molitvi poklonio pred ikonom Gospe Trsatske – Majke Milosti, koju je tradicionalna bakarska straža čuvala i nosila u procesiji. Gvardijan trsatskog samostana i domaćin fra Krunoslav Kocijan zahvalio je svima koji su sudjelovali u organizaciji proslave Velike Gospe na Trsatu i bili na usluzi hodočasnicima te poimence pozdravio ugledne goste. Zahvalio je zboru trsatskog svećništva te novinarima, Hrvatskoj radioteleviziji i svima koji su prijenos gledali i slušali. Sve ih je preporučio zagovoru Majke Milosti.

Danijel Delonga

Arsen Dedić - NADA

Propovijed je nadbiskup Uzinić završio snažnom posvetom nadi, recitirajući stihove velikog Arsena Dedića, iz pjesme koju je nezaboravno otpjevala njegova nedavno preminula supruga Gabi Novak. „Iako je pjesma nastala u sekularnom kontekstu, neka danas bude molitva nade za nas, za naše pokojne i žive, za naše obitelji, našu Crkvu i za domovinu, za stanovnike Gaze i Izraela, za Ukrajinu i druga mjesta ratnih stradanja, za naš svijet.“

POGLED U BUDUĆNOST NIJE BIJEG OD STVARNOSTI

„Ova svetkovina nije samo Marijina proslava. Ona je i naša nada. Jer ono što se u njoj dogodilo, ono što je u njoj ostvareno, to je ono što je uskrsli Krist obećao i nama. Marijina sadašnjost naša je budućnost.“ istaknuo je nadbiskup u propovijedi. „To nije bijeg od stvarnosti, kako bi nas neki željeli optužiti. Ne. Nije to poziv da gledamo samo u nebo, zaboravljajući zemlju. I nije opravdanje za pasivnost. Naprotiv, poziva nas da već ovdje i sada „uznesemo“ svoj život življenjem Božje volje i brigom za druge. Naše „dušom i tijelom“ bit će proslavljeno u vječnosti – u onoj mjeri u kojoj se sada izgrađuje u vjernosti i ljubavi prema svima, osobito malenima.“

TKO SU MALENI

„To su nerođeni, kojima prijeti smrt prije rođenja – ne samo zbog loših zakonskih rješenja nego i zbog naše kršćanske nedosljednosti, zato je to pitanje ponajprije pitanje obraćenja. To su i žene majke koje su zbog različitih nepovoljnih okolnosti prisiljene u tome vidjeti rješenje, to su sve druge kategorije osoba koje smo u duhu milosrdnog Samaritanca dužni prepoznati kao svoje bližnje i prići im s empatijom i ljubavlju, kao što su, na primjer, bolesne, starije i umiruće osobe, stari očevi i majke kojima često treba samo poziv, ne više od toga. To su osobe s invaliditetom i njihove obitelji, siromašni, beskućnici, prognani i izbjegli, nezaposleni, mladi koji ne mogu sebi osigurati stan. Radnici s plaćom od koje ne mogu priskrbiti osnovne potrebe sebi i svojoj obitelji, strani radnici koji ne trebaju našu milostinju nego pravedne ugovore, poštenu plaću i ljudski odnos. Maleni su također i svi oni koji su branili našu domovinu i oni koji su bili žrtve ratnog stradanja, a koji, svatko od njih na svoj način, sada pate od posljedica, kao što su to i civilne i vojne žrtve ratova diljem svijeta.“

LJUDI KOJI NASLJEDUJU MARIJU

„To su ljudi koji neće biti zatvoreni u umišljenost i samodostatnost nego će biti ponizni. Koji neće biti ravnodušni na patnju drugih nego će im pristupiti s empatijom i ljubavlju. Koji će birati biti, a ne imati. Koji će biti mirotvorci, a ne još jedan izvor podjela i svađa. Koji neće biti egoistično prignuti samo na sebe i svoje interese i, eventualno, interese svoje obitelji, klana i stranke, nego će se brinuti za opće dobro i prava svih, osobito onih koji su obespravljeni. Koji će se s jednakom gorljivošću zauzimati za svakoga čovjeka i za sav stvoreni svijet koji nam je povjeren da se za njega brinemo i obogaćenog predamo novim generacijama.“

NAORUŽAVANJE NE SLUŽI MIRU

Nadbiskup je uputio je snažan apel za postizanje pravednog mira u Ukrajini te istaknuo stradanja stanovnika u Gazi u kojoj broj žrtava premašuje 60 000, uključujući značajan broj djece. Uputio je tu nedvosmislenu kritiku Izraelu, Hamasu, ali i cijelom svijetu, a osobito političkim elitama, koje bi morale odlučnije reagirati i osuditi ovakve strahote.

„Bolna nas povijest mora naučiti: od ratova nas neće spasiti utrka u naoružanju koja je, nažalost, u porastu i kod nas i tome se divimo, nego međusobno uvažavanje, poštivanje prava svih, osobito prava manjina, briga jednih za druge, osobito za one najslabije. U izgradnji takvog svijeta mi kršćani trebali bismo biti među prvima. A jesmo li? Ili smo i mi među onima koji potiču podjele i napetosti, zloupotrebljavajući populistički vjeru koju ispovijedamo za druge interese, one koji s vjerom i kršćanstvom nemaju nikakve veze? Koji su zapravo izdaja Isusa Krista i njegova evanđelja.“

Velika Gospa u Rijeci

Svakodnevna svetost

Marijinu uznesenju na nebo, Velikoj Gospi, posvećena je središnja župna crkva u gradu Rijeci. Vela crkva ili Assunta već je stoljećima mjesto gdje se štuje Gospa. Ipak, zbog blizine trsatskog svetišta, središnje slavlje župnog blagdana, kako je uobičajeno, bilo je dan ranije, u četvrtak 14. kolovoza, a misu bdjenja predvodio je nadbiskup Mate Uzinić. Nakon mise svećenici i vjernici sa svijećama krenuli su u procesiju za Gospinim likom ulicama Staroga grada. Nosili su stoljetni, restaurirani kip Srca Marijina, koji ima dugu povijest štovanja među Riječanima.

Nadbiskup je u propovijedi vjernike pozvao na svetost gledajući Mariju kao uzor u slušanju, prihvaćanju i izvršavanju Božje volje u svakodnevnim situacijama. To je blaženstvo svakodnevnice, rekao je nadbiskup podsjećajući na poziv na svetost svih ljudi upućen s Drugog vatikanskog sabora. To se blaženstvo ne postiže samo time što je netko kršćanin nego onim kako živi.

„Ne trebamo pokušavati biti Marija tako da oživljavamo vrijednosti prošlih vremena, niti tražiti neprijatelje koje treba pobijediti i na koje bismo svalili krivnju za ono što nam se događa, kao što se zna događati u Crkvi. Pozvani smo živjeti poslušnost Božjoj riječi u svom vremenu, u svakodnevnim zadacima i izazovima koje nam ono donosi, pa i u odnosima s onima koji misle, žive i vjeruju drugačije od nas, ili uopće ne vjeruju, a koji nam zbog toga nisu neprijatelji nego izazov i poslanje te sestre i braća, oni s kojima smo, u duhu Drugoga vatikanskog sabora i Sinode o sinodalnosti, uvijek i ponovo pozvani ulaziti u dijalog.“

Župnik Sanjin Francetić na kraju je mise, a prije procesije, najavio raspored misa za blagdan Uznesenja, među kojima je bila i grkokatolička liturgija za brojne Ukrajinke i Ukrajince koji su mir pronašli u Rijeci i okolici. „Sve je to dio zajedništva Crkve i činimo to kako bismo kao Crkva bili na usluzi našim građanima“, zaključio je Francetić.

Velika Gospa u Crikvenici

Poniznost nas čini jačima

Crikvenica je još jedna velika župa Riječke nadbiskupije posvećena Uznesenju Marijinu. Uz blagdanke mise 15. kolovoza, a večernju je predvodio riječki nadbiskup Mate Uzinić, proslava župnog blagdana tradicionalno je počela već dan ranije, misom bdijenja 14. kolovoza koju je ove godine predvodio generalni vikar Riječke nadbiskupije Mario Tomljanović. Svi okupljeni misu su završili procesijom sa svijećama središtem ovog turističkog mjesta koje s ponosom na 14. kolovoza slavi svoj rođendan i dan grada.

„Isusove riječi 'Blaženiji su, naprotiv, oni koji slušaju riječ Božju i drže je!' (Lk 11,28) poziv su i za nas“, rekao je u propovijedi Tomljanović. „Marija nas uči da u svakodnevnoj normalnosti naših obiteljskih i društvenih dužnosti, ispunjenih ljubavlju, možemo i moramo postići kršćansku svetost. Neka nam ova uočnica Velike Gospe bude poticaj da poput Marije, s otvorenošću srca, prihvatimo

Božju riječ, razmišljamo o njoj i živimo je u svakodnevnom životu. Neka nas Marijin primjer nadahnjuje da budemo vjerni učenici njezina Sina, uvijek spremni čuti i obdržavati Njegovu riječ.“

Istaknuo je i Marijinu poniznost koja joj je omogućila da postane Majka Božja. „I Bog je ponizan; on se spušta k nama, ne nameće se, već nam čini mjesta. Poniznost nas osposobljava da sebe doživljavamo kao stvorenja svoga Stvoritelja i da živimo za Boga, a ne za sebe. Kada ponizno prihvatimo sebe onakvima kakvi jesmo u Božjim očima, postajemo istinski mudri.“

Propovijed je Tomljanović završio pozivom na mir, jer „dok razmišljamo o Marijinoj poniznosti i njezinoj potpunoj predanosti Bogu, ne možemo ne okrenuti se i gorućim potrebama našega svijeta.“ Izrazio je posebnu zabrinutost zbog sukoba u Ukrajini i Gazi. „Kao kršćani, pozvani smo moliti i djelovati za mir. Rat je uvijek poraz; nismo rođeni da ubija-

mo, već da narodi rastu. Molimo se da iskreno traženje mira ugasi sukobe, da ljubav nadvlada mržnju, a osveta bude razoružana opraštanjem. Molimo za sve narode pogođene ratom i nasiljem. Neka se oružje utiša i neka mir ponovno zavlada. Neka se svi prepoznamo kao braća i sestre“, rekao je Tomljanović.

Lijep broj župljana i hodočasnika okupilo se i 15. kolovoza, u Crikvenici kako bi proslavili župni blagdan i Dan Grada, svetkovinu Velike Gospe. Središnje euharistijsko slavlje u župnoj crkvi predvodio je riječki nadbiskup Mate Uzinić, koji je u propovijedi naglasio da je Blažena Djevica Marija uzor Crkve, ali i uzor svakom vjerniku u življenju svakodnevne svetosti.

Govoreći o „blaženstvu svakodnevne“, Uzinić je vjernike podsjetio da se svetost ne očituje samo u izvanrednim događajima, nego ponajprije u običnim životnim situacijama.

Pavlini nakon više stoljeća ponovno u Crikvenici

U samostanu sv. Antuna u Crikvenici svečano je u nedjelju 13. srpnja izvršena primopredaja samostana i župe između Franjevačke kustodije sv. Jeronima i Hrvatske pavlinske viceprovincije. Time su pavlini, nakon više stoljeća, ponovno preuzeli pastoralnu brigu u ovom gradu, izvijestila je Franjevačka kustodija sv. Jeronima – Zadar.

Središnje euharistijsko slavlje predvodio je riječki nadbiskup Mate Uzinić, u koncelebraciji s brojnim svećenicima i redovnicima. Među njima bili su dosadašnji predstojnik i nekadašnji župnik fra Ante Mrvelj, kustod Franjevačke kustodije sv. Jeronima fra Tomislav Šanko, provincijal Hrvatske pavlinske viceprovincije fr. Ivan Šarić, novi gvardijan i župnik fr. Vito Gaudencije Spetić te njegov subrat fr. Tomislav Lokmer. Svečani povratak obilježen je emotivnom procesijom u kojoj su nošene relikvije sv. Pavla prvog pustinjača, utemeljitelja pavlinskog načina života te knjige pravila i liturgije pavlinskog reda prema kojima će redovnici od sada u ovom samostanu živjeti.

Na početku slavlja okupljenima se obratio predstojnik i nekadašnji župnik fra Ante Mrvelj, a u prigodnoj je propovijedi nadbiskup Uzinić, osvrćući se na evanđeosku prisposobu o milosrdnom Samarijancu, istaknuo da svećenik nije pozvan „proći pored“ već biti bližnji, suosjećajan i konkretan služitelj narodu Božjem. „Kao što su franjevci to činili jedno stoljeće, odsad će na tom putu milosrđa i blizine biti pavlini“, poručio je nadbiskup.

Nakon popričesne molitve novi je župnik fr. Vito pred zajednicom javno izrekao svoju spremnost služiti i voditi povjereni narod, čime je i službeno uveden u župničku službu. U ime Franjevačke kustodije fra Tomislav zahvalio je fra Anti na godinama požrtvovne službe, kao i svim fratriba koji su od 1926., dolaskom iz samostana na Košljunu, neumorno gradili i duhovno oblikovali ovu župu. Istaknuo je da ovaj prijelaz nije gubitak, već otvaranje novom životu – onako kako nas Isus u evanđelju uči o plodonosnosti loze koja se obrezivanjem obnavlja.

Zahvalne riječi uputila je i predstavnica župljana, ističući ljudsku blizinu, otvorenost i duhovnu snagu fra Ante koji je svojim riječima i pristupom znao doprijeti do svakoga. U ime pavlinske zajednice obratio se provincijal fr. Ivan, izražavajući radost što se pavlini ponovno vraćaju u ovu župu, te novi župnik fr. Vito, koji se srdačno predstavio župljanima i zazvao Božji blagoslov na svoj početak.

Nakon mise obavljena je i službena primopredaja samostana – potpisani su svi potrebni dokumenti između dosadašnjeg i novog gvardijana, kustoda fra Tomislava i provincijala fr. Ivana. Uslijedio je prigodan bratski ručak kojem je nazočilo desetak svećenika i braće. Također, u popodnevним satima obavljena je i službena primopredaja župe, koju je do sada vodio vlč. Vjekoslav Đapić, kojemu je također iskazana iskrena zahvala za pastoralnu skrb. Zahvalna Bogu za ovo novo poglavlje, zajednica Crikvenice moli da pavlini, u zajedništvu s narodom, nastave živjeti i svjedočiti Kristovo evanđelje – u molitvi, bratskom zajedništvu i služenju.

Ovaj drevni pavlinski samostan osnovao je u Crikvenici 14. kolovoza 1412. godine knez Nikola IV. Krčki. Povelja o osnivanju samostana potpisana je u središnjem samostanu vikarije – Sv. Nikoli na Gvozdu, u prisutnosti prve trojice pavlina koji su djelovali u ovom samostanu: fr. Jakova Dončića, fr. Nikole Pasarića i fr. Tome Kerepčića. Samostan je ukinut 7. veljače 1786. ukinućem pavlinskog reda u Habsburškom Carstvu.

Pavlini se ipak ne vraćaju u svoj drevni samostan iz 1412. godine, koji danas služi kao hotel, nego će njihovo novo sjedište biti donedavni franjevački samostan sv. Antona, izgrađen 1930. godine na mjestu srednjovjekovne pavlinske crkve, a koji pripada kustodiji sv. Jeronima sa sjedištem u Zadru. Povratkom pavlina, pastoralnu brigu u Crikvenici preuzet će fra Gaudencije Vito Spetić kao prior i župnik te fra Pafnicije Tomislav Lokmer.

OBJAVLJENO FINANCIJSKO IZVJEŠĆE RIJEČKE NADBISKUPIJE ZA RAZDOBLJE OD 2023. DO 2024. GODINE

Financijsko izvješće Riječke nadbiskupije za razdoblje 2023. – 2024. izrađeno je s ciljem osiguravanja transparentnosti i odgovornosti u upravljanju povjerenim crkvenim dobrima. Svrha ovog izvješća jest pružiti jasan i cjelovit pregled korištenja crkvenih sredstava u svrhu ostvarivanja njezina pastoralnog, karitativnog, odgojno-obrazovnog i socijalnog poslanja. „Ono nije samo pregled novčanih tokova i imovine; ono je svjedočanstvo o misiji naše Crkve: navješćivanju evanđelja i konkretnoj ljubavi prema bližnjima – u kulturnom, odgojnom, društvenom, etičkom i socijalnom djelovanju. Osluškujući znakove vremena, riječka Crkva želi nastaviti to poslanje u Kristovoj službi, služeći se materijalnim dobrima na korist svih koji su nam povjereni.“ poručuje riječki nadbiskup Mate Uzinić.

Od dogme do dijaloga

U Domu pastoralnih susreta u Lovranu 14. srpnja započeli su 4. Mediteranski teološki susreti o temi „Od dogme do dijaloga: teologija pred suvremenim izazovima”. Susrete je otvorio pozdravnim govorom riječki nadbiskup Mate Uzinić, izrazivši dobrodošlicu svim sudionicima i naglasivši važnost dijaloga i teološkog promišljanja u suvremenom kontekstu.

Istaknuvši ovogodišnju temu susreta: „Od dogme do dijaloga”, nadbiskup je podsjetio na povijesni put od Nicejskog koncila 325. godine, koji je definirao temelje kršćanske dogme, do Drugog vatikanskog koncila, koji je otvorio vrata dijalogu Crkve sa suvremenim svijetom. „Možemo biti dogmatski ispravni, ali stvarno licemjerni. Ovim Susretima želimo promišljati o ulozi teologije koja ne odustaje od istine vjere, ali traži dijalog i razumijevanje u pluralnom svijetu.”

Istaknuo je važnost promišljanja o Kristovu identitetu i utjelovljenju – ne kao apstraktne dogme nego kao životne stvarnosti koja oblikuje odnos prema drugima, osobito prema onima koji su isključeni ili marginalizirani.

Nadbiskup Uzinić istaknuo je važnost promišljanja o Kristovu identitetu i utjelovljenju - ne kao apstraktne dogme nego kao životne stvarnosti koja oblikuje odnos prema drugima, osobito prema onima koji su isključeni ili marginalizirani.

Na ovogodišnjim Susretima, koje organizira Riječka nadbiskupija, sudjelovalo je četrdesetak polaznika iz: BiH, Sjeverne Makedonije, Italije, Slovenije, Njemačke, Srbije i Hrvatske. Kako bi ova škola u svojim teološkim promišljanjima bila dodatno obogaćena i ekumenski i međureligijski otvorena, među predavače su, uz katoličke, uključeni pravoslavni, protestantski i islamski teolozi: Lejla Demiri, profesorica islamske dogmatike i izvršna direktorica Centra za

islamsku teologiju Sveučilišta u Tubingenu, Johanna Gustafsson Lundberg, profesorica etike na Centru za teologiju i religijske studije Sveučilišta u Lundu, Marko Medved, teolog i crkveni povjesničar, profesor na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci, Sergio Massironi, profesor teologije na *Universita Cattolica del Sacro Cuore* u Italiji, i Vladan Perišić, umirovljeni profesor filozofije i patologije na Pravoslavnom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Beogradu.

Oni su sudjelovali i na javnoj tribini koja je održana 16. srpnja u Velikoj dvorani Nadbiskupskog ordinarijata u Rijeci. Moderator tribine bio je Stanko Perica, DI, koji je u formi pitanja predavačima zadavao teme izlaganja. Temeljno pitanje bilo je koji su izazovi teologije i vjere u suvremenom svijetu? Jesmo li kršćani ili smo religiozni, ili samo duhovno zainteresirani? Govorilo se i o povezanosti vjere s etničkim identitetom te kako ne pasti u zamku poistovjećivanja vjere i nacije.

O naslovnoj temi, odnosu dogme i dijaloga govorio je prof. Massironi „Dijalog je moguć bez dogme, ali dogma je produkt dijaloga. Objava je dijaloška, kao i Isusovo djelovanje”, rekao je Massironi.

CRKVI JE MJESTO

Povjesničar Marko Medved, profesorica etike Johanna Gustafsson Lundberg te Vladan Perišić umirovljeni profesor filozofije, bili su među predavačima na Mediteranskim teološkim susretima. U nastavku donosimo odabrane misli iz njihovih intervjuja koji su objavljeni na web stranici www.polis.ba (fotografije: Polis.ba)

VLADAN PERIŠIĆ, umirovljeni profesor filozofije, teološke epistemologije, ontologije i patologije na Pravoslavnom bogoslovskom fakultetu Sveučilišta u Beogradu (Srbija) komentirao je kakvu bi ulogu Pravoslavna Crkva trebala imati u trenucima kada mladi u Srbiji izlaze na ulice u potrazi za istinom, dostojanstvom i pravdom?

Ne bi bilo prvi put u povijesti da je Crkva u službi vladajuće ideologije koja je suprotna evanđelju. No, upravo u tome je uloga slobodnomislećih teologa, da proročki hrabro, ne obazirući se na moguće posljedice, podsjećaju Crkvu da je njezino mjesto ne na strani korumpirane vlasti, nego na strani obespravljenog naroda i njegovog najboljeg i najperspektivnijeg dijela – akademske omladine. Sa kim će Crkva biti i koga će podržati ako ne one, studente ali i građane, koji traže pravedno društvo, poštene izbore, vladavinu prava, odgovornost za učinjeno i propušteno, medije koji informiraju, a ne dezinformiraju u ime kriminalnog kartela koji je zarobio državu i paralizirao društvo.

Ne bih rekao da je taj izbor baš toliko težak da teolog mora podsjećati vrh Crkve što mu je zadatak i čiju stranu treba podržati? I ne pomaže tu nikakva demagogija da Crkva ne bi trebala dijeliti narod nego da su njoj svi isti. Niti joj mogu biti isti lopov i pokradeni, ubica i ubijeni, onaj koji prosvjetljuje i onaj koji zamračuje, istinoljubivi i lažljivi, onaj koji oslobađa i onaj koji porobljuje, dobronamjerni i zlonamjerni itd, itd. Izbor je isuviše lak da bi se Crkva pretvarala da ga ne razumije ili da je iznad njega. U ovako jasnim slučajevima i neutralnost je i te kako svrstavanje. Ovog puta nažalost nedostojno.

NA STRANI OBESPRAVLJENOG NARODA

JOHANNA GUSTAFSSON LUNDBERG izvanredna profesorica etike na Centru za teologiju i religijske studije u Lundu (Švedska) istaknula je oprez glede napasti da se kršćanstvo ideologizira ili koristi kao politička agenda. Govorila je i o Švedskoj koja je poznata po svojoj socijaldemokratskoj tradiciji i kao država blagostanja koja se ipak suočava s određenom krizom.

„Nalazimo se usred duboke transformacije – ne samo u Švedskoj, nego i globalno. Model socijalne države koji se razvio sredinom 20. stoljeća bio je utemeljen na relativno homogenom društvu, s jakim konsenzusom o ulozi države u zaštiti najranjivijih. Danas živimo u pluralnijem, fragmentiranijem društvu, s drugačijim komunikacijskim i političkim okruženjem. Neki elementi starog modela više ne funkcioniraju, ali temeljne vrijednosti, kao socijalna pravda, solidarnost, briga za zajedničko dobro, nisu izgubile na važnosti. Štoviše, možda ih danas trebamo više nego ikada.

Osobno smatram da je obrazovanje bilo ključno u formiranju tog zajedničkog identiteta. Kao dijete sam pohađala javne škole gdje su se susretali učenici iz svih društvenih slojeva i različitih podrijetla. Taj oblik suživota i učenja zajedništva bio je snažan temelj za izgradnju pravednijeg društva. Danas, s rastom privatnih i posebnih škola, svjedočimo sve većoj segmentaciji, ne samo obrazovnoj, nego i društvenoj. Uz to ide i komercijalizacija obrazovanja, gdje je fokus često više na tržištu nego na zajedničkom dobru.

Kršćanstvo, po meni, nije politički program, i ne treba ga pretvarati u ideološku platformu. No, povijesno gledano, socijaldemokratski projekt u Švedskoj nastao je u kontekstu obilježenom luteranskim teološkim nasljeđem. Vrijednosti poput služenja bližnjem, odgovornosti za zajednicu

i institucionalne podrške ranjivima, sve to ima teološke korijene, čak i ako ih suvremeni politički akteri više ne imenuju kao takve. Ipak, socijaldemokracija u Švedskoj je bila i sekularni projekt. Često je bila u napetom odnosu s Crkvom. No, to ne znači da se kršćanske smjernice u njoj ne mogu prepoznati, posebno u ideji da društvo treba graditi strukture koje pomažu čovjeku da bude slobodan, ali i podržan.

Mnogi bi rekli da ideja pomaganja bližnjem kroz institucije proizlazi iz kršćanske etike. To je načelo da rado plaćam porez kako bi moj bližnji imao ono što mu treba. Drugi bi, međutim, tvrdili da je to više humanistička tekovina prosvjetiteljstva nego religijska. Ovdje se otvara prostor za različita tumačenja i odgovornost vjernika da političke stavove usklađuje s evandeoskim duhom, a ne stranačkom logikom.

Kada govorimo o desnim politikama, treba istaknuti da se kršćanstvo ne može svesti na politički program. Moramo biti vrlo oprezni glede napasti da se kršćanstvo ideologizira ili koristi kao politička agenda.“

Gustafsson Lundberg govorila je i o iskustvima otvorenosti prema izbjeglicama i njihove integracije te kako doći do stvaranja pluralnog društva.

„Ljudi nisu problem. Problem su sustavi koji ne omogućuju susret, dijalog i međusobno učenje. Pluralna društva ne nastaju bez napora. Ona su prostor pregovora, neslaganja, ali i kreativnosti. Ako se prepustimo logici straha i kontrole, izgubili smo priliku za ono što pluralnost zaista može biti – bogatstvo međusobnog susreta. U tom smislu, ključni su osobni kontakti i konkretna zajednička iskustva. Na razini ideologije, ljudi mogu ostati nepomireni. Na razini života, susreta i zajedničkih priča – otvaraju se nove mogućnosti.

U teološkom smislu, danas imamo i veću potrebu za onim što nazivamo teologijom religija, ne samo kao deskriptivno poznavanje drugih vjera, nego kao dubinsko promišljanje o vlastitim istinama u svjetlu razlika. Takvo promišljanje ne vodi nužno do relativizma, ali traži poštenje, slušanje i svijest o kompleksnosti. Upravo to je prostor gdje teologija može dati doprinos nudeći modele susreta koji poštuju istinu, ali i čovjeka.“

MARKO MEDVED, teolog i crkveni povjesničar, redoviti profesor na Katedri za društvene i humanističke znanosti u medicini Medicinskog fakulteta u Rijeci u svom je intervjuu istaknuo kako kršćanstvo

nadilazi nacionalnu pripadnost i ujedinjuje sve narode u jedan Božji narod.

„Katolikom se postaje krštenjem, a članom nacionalne zajednice rođenjem. Dakle, ne treba miješati nacionalno s vjerskim. To se već toliko puta događalo u prošlosti, da sam se nadao da smo to usvojili i naučili. Crkveni povjesničar pozvan je dekonstruirati mitove, a ne potencirati“, rekao je Medved komentirajući način proslave 1100 godina splitskih crkvenih sabora i krunjenja kralja Tomislava gdje se, kako je rekao, „dogodila sakralizacija nacionalnog“ jer je crkvenost tih događaja, čak i od predstavnika Crkve, u velikoj mjeri stavljena u drugi plan na račun nacionalnog.

Medved je govorio i o 100. obljetnici Riječke biskupije, što iz njezine povijesti možemo naučiti danas?

„Moja Riječka biskupija, danas nadbiskupija, nastala je prije 100 godina, što je u povijesnim kategorijama kratko vrijeme. No bez obzira na to, niti u historiografiji, a još manje u javnom spomenu donedavno nisu bile poznate ni elementarne datosti te povijesti. To je razdoblje bilo nepoznato jer je biskupija nastala za vrijeme talijanske uprave između dvaju svjetskih ratova, u vremenu obilježenom talijanskim fašizmom.

Bila je to višenacionalna biskupija s hrvatskim, talijanskim i slovenskim vjernicima i klerom, u koju je Sveta Stolica slala biskupe Talijane. Delikatno pitanje odnosa Crkve i fašizma bio je odveć vrući krumpir za okolnosti komunizma kada je tadašnji režim takva pitanja koristio u razračunavanju s Crkvom što historiografiji nije omogućivalo objektivan pristup. Prema tome su vremenu kako Hrvati tako i Talijani pristupali viktimološki – pamtilo se samo ono što je bilo vezano za epizode u kojima su dotični narodi bili žrtvom (Hrvati i Slovenci za vrijeme Mussolinija, a Talijani zbog egzodusa u prvim godinama komunizma). Trebalo je dakle pokušati procijeniti zasluge i greške u složenom kontekstu društvene i crkvene povijesti. Mogu reći da smo u riječku crkvenu historiografiju i kolektivnu memoriju uključili sva tri naroda koji su se ugradili u našu lokalnu crkvenu povijest jer kršćanstvo nadilazi nacionalnu pripadnost i gradi zajedništvo koje je iznad nacionalnog, ujedinjuje sve narode u jedan Božji narod. Kad je riječ o hrvatsko-talijanskim odnosima, onda bih rekao da se kod nas vrlo često nacionalizam vidi samo kod drugoga, ali ne i kod sebe.

Na Jubilejsko hodočašće mladih u Rim pristiglo je više od milijun mladih, najvećim dijelom iz Europe (oko 70 %), ali i sa svih drugih kontinenata: nije bilo svjetske zastave koja se od 29. srpnja do 3. kolovoza nije zavijorila u Rimu.

Piše:
Andela Jeličić Krajcar

Poruke pape Lava XIV. mladima zahtjevne su, traže duboko preispitivanje i rad na sebi. Papa Lav, u tradiciji svojih prethodnika, mladima ne servira „duhovnu kamilicu“ već jasan proces približavanja Isusu i njegovu evanđelju.

Budite sveti - gdje god bili!

Jubilejsko hodočašće mladih bilo je jedan od najiščekivanijih događaja i logistički najveći događaj Jubilejske godine. Organizatori (Dikasterij za novu evangelizaciju) bili su vrlo oprezni s brojkama – službeno prijavljenih sudionika bilo je oko 500 tisuća, no logistika je bila spremna za barem dvostruko više – i tako je i bilo. Više od milijun mladih sudjelovalo je na bdjenju i završnoj svetoj misi na prostoru Tor Vergate, na periferiji Rima, zajedno s papom Lavom XIV. To je ujedno bio i prvi veliki događaj u pontifikatu pape Lava te se i iz te perspektive s velikim zanimanjem očekivalo njegove poruke.

Sama proslava Jubilejskog hodočašća mladih započela je u ponedjeljak 28. srpnja hodočašćem digitalnih misionara. Papa Lav mlade je influencere podsjetio da danas iznad svega trebamo mir te da je poslanje Crkve u svijetu „naviještati mir u svijetu“. „Mir koji dolazi od Gospodina, koji je pobijedio smrt, donosi nam Božje praštanje, daruje nam život Očev i pokazuje put Ljubavi.“

A prvi veliki susret Jubilejskog hodočašća odvio se na Trgu sv. Petra u utorak, 29. srpnja, gdje se okupilo nešto više od 120 000 mladih. Nakon mise, koju je predvodio mons. Rino Fisichella, papa Lav nenajavljeno je izašao među mlade i, vozeći se papamobilom, pozdravio sve okupljene. Na kraju im se obratio i podsjetio ih: „Isus nam govori: 'Vi ste sol zemlje! Vi ste svjetlo svijeta!' A danas će vaš glas, vaš entuzijazam i vaš uzvik – sve za Isusa Krista – odjeknuti do kraja zemlje.“ Svijetu je danas potrebna nada, poručio je Papa rekavši mladima: „Vi ste ta poruka nade i morate nastaviti pružati nadu drugima.“ Mladi su ga pozdravili skandirajući na španjolskom: „Esta es la juventud del Papa!“ („Ovo je Papina mladost!“)

Do kraja tjedna u Rim je pristizalo sve više mladih, najvećim dijelom iz Europe

(oko 70 %), ali i sa svih drugih kontinenata: nije bilo svjetske zastave koja se od 29. srpnja do 3. kolovoza nije zavijorila u Rimu. Pristigli hodočasnici sudjelovali su na brojnim zajedničkim i nacionalnim programima. Na Trgu sv. Petra Talijanska biskupska konferencija organizirala je program za oko 40 000 mladih iz Italije: uz homiliju kardinala Mattea Zuppija, mladima se putem videoveze obratio i kardinal Pizzaballa iz Jeruzalema te pozvao na molitvu za mir, posebno u Gazi, u Svetoj Zemlji. U četvrtak je oko 25 tisuća mladih iz Španjolske, svi u zelenim majicama, slavilo misu navečer, također na Trgu sv. Petra.

Manifest mladih: „Mi nismo duhovni turisti, već hodočasnici smisla. Dolazimo s ruksacima punima sumnji, rana, pjesama i nade. I s jednom sigurnošću u našim srcima: Krist je živ. I zove nas.“

2300 MLADIH IZ HRVATSKE

Mladi iz Hrvatske okupljali su se u Zavodu sv. Jeronima, gdje je povjerenik HBK-a za mlade Tomislav Rogić, šibenski biskup, u srijedu i četvrtak predvodio misu. Mladima je među ostalim poručio da grade kršćanske obitelji jer tamo gdje budu kršćanske obitelji, bit će i života i zvanja. U dva dana kateheza, ispovijedi i susreta crkva sv. Jeronima bila je pretijesna za brojne hrvatske hodočasnike te su trg i fontana ispred Sv. Jeronima postali prava – ispovjedaonica. Iz Hrvatske je u Rim na Jubilejsko hodočašće došlo oko 2300 mladih. Velike skupine organizirali su Katolički skauti, Salezijanska mladež te brojne neokatekumenske zajednice iz cijele Hrvatske, koje su u Rimu ostale i nakon samog susreta s Papom, na tradicionalnom susretu s Kikom Arguelloom.

CIRKUS MAXIMUS – OD DREVNA BORILIŠTA DO ISPOVJEDAONICE SVIJETA

Petak, 1. kolovoza bio je predviđen za pokornočko bogoslužje. Na prostoru drevnog Cirkusa *Maximusa* postavljeni su šatori, a oko 1000 svećenika ispovijedalo je tijekom cijelog dana, i nekoliko sati duže od predviđenog. Mons. Fisichella na zaključnom je susretu s novinarima rekao kako su u jednom trenutku morali zatvoriti prilaz Cirkusu *Maximusu* jer bi, u protivnom, ispovijedi trajale do dugo u noć. Više od 30 000 mladih u jednom je danu pristupilo sakramentu pomirenja, a Cirkus *Maximus* od drevna je borilišta i stratišta postao – na jedan dan – svjetska ispovjedaonica.

Istoga dana u bazilici *Santa Maria Maggiore* inicijativa mladih iz Španjolske, Francuske, Italije i Jeruzalema predstavila je „manifest mladih“ hodočasnika Europe, u kojem Europu pozivaju na duhovnu obnovu, polazeći od hodočasničkih puteva: „Mi nismo duhovni turisti, već hodočasnici smisla. Dolazimo s ruksacima punima sumnji, rana, pjesama i nade. I s jednom sigurnošću u našim srcima: Krist je živ. I zove nas.“

KAMP NA TOR VERGATI

Središnji dio Jubilejskog hodočašća mladih odvijao se na platou Tor Vergate, na periferiji Rima, na istom mjestu gdje je prije 25 godina sveti Ivan Pavao Drugi okupio oko dva milijuna mladih, prigodom Jubileja 2000. godine. Ovaj put okupilo se više od milijun mladih iz 146 zemalja svijeta, koji su samo svojom prisutnošću poručili i potvrdili da mladi kršćani u svijetu žele – mir.

Na velikoj pozornici redali su se međunarodni glazbenici i umjetnici, stvarajući ozračje radosti. Među brojnim izvođačima izdvajamo Matta Mahera, kanadskog glazbenika. Stotine tisuća mladih rasporedilo se po platou Tor

PAPINE PORUKE MLADIMA:

- **Vi ste poruka nade i morate nastaviti pružati nadu drugima.**
- **Učite, radite i ljubite po Isusovu primjeru.**
- **Dopusti, Gospodine, da oni koji mene susreću mogu susresti tebe, čak i u mojim ograničenjima i krhkosti.**
- **Nismo stvoreni za život u kojem je sve statično već za život koji se uvijek obnavlja putem sebedarja u ljubavi.**

Foto: IKA/Vatican Media

Vergate, stvorivši jedan ogroman kamp, bez granica i podjela. U večernjim satima kamp je polako utočio u tišinu, jer je središnji večernji program bilo euharistijsko klanjanje s papom Lavom XIV.

Na prostor Tor Vergate Papa je došao helikopterom i nakon duge vožnje papamobilom (radi se o prostoru od 500 tisuća kvadratnih metara), noseći križ u rukama, praćen s 200 mladih iz cijelog svijeta, prišao oltaru. Tu je prije samog klanjanja odgovarao na pitanja mladih.

**PAPA ODGOVARAO
NA PITANJA MLADIH:
ODGOVOR JE
UVIJEK KRIST**

Kako pronaći istinsko prijateljstvo i ljubav i kako vjera može pomoći u izgradnji budućnosti, pitali su mladi, a papa Lav poručio im je da strastvena potraga za istinom preobražava kulturu u kojoj živimo putem odluka koje donosimo. Prijateljstvo s Kristom kao temelj vjere naša je zvijezda vodilja, rekao je Papa, i podsjetio na riječi blaženog Piera Giorgia Frassatija: živjeti bez vjere, bez borbe za istinu – nije život, već životarenje. A naša prijateljstva, naši odnosi – tek kada odražavaju prijateljstvo s Isusom, postaju iskreni, velikodušni i istinski.

Mladi su Papu pitali kako pronaći hrabrost za donošenje odluka i odabira. Papa Lav im je odgovorio kako sve počinje sviješću da smo i sami odabrani. A kad donosimo odluku, ne biramo između stvari nego između osoba: svojim odlukama biramo kakva osoba želimo postati.

Konačno, na pitanje o susretu s uskrslim Gospodinom u vlastitom životu,

papa Lav mlade je pozvao da „služe siromasima i tako svjedoče ono dobro koje želimo primiti od svojih bližnjih. Učite, radite i ljubite po Isusovu primjeru“, rekao je i pozvao mlade da Gospodinu kažu: „Hvala ti, Isuse, što si me pozvao. Moja je želja ostati jedan od tvojih prijatelja, tako da – prihvaćajući tebe – i ja mogu postati suputnik svakoga koga

gram, potom je prostor ponovo utočio u tišinu, jer svi su prisutni ostali spavati na otvorenom kako bi sljedećeg dana sudjelovali na misi s Papom. Veliki kamp ujutro se pretvorio u veliku katedralu mladosti.

Na zaključnoj misi u nedjelju ujutro Papa je mladima poručio da nismo stvoreni za život u kojem je sve statično „već za život koji se uvijek obnavlja putem sebedarja u ljubavi. Zato uvijek tražimo nešto ‘više’ što nam nikakvo stvorenje ne može dati. Osjećamo duboku neutaživu žeđ, koju ni jedno piće ovog svijeta ne može utažiti. I svjesni toga – nemojmo varati svoja srca pokušavajući ih zadovoljiti jeftinim imitacijama.“

Srce mladih ispunjeno je nemirima – i taj nemir treba poslušati te, polazeći od njege, proviriti u prozor susreta s Bogom. Tada će vidjeti da Bog nježno kucka na prozor naše

duše, poručio je Papa. Citirajući papu Franju, papa Lav posjetio je da naša duhovna žeđ nije razlog za brigu, već znak života! A citirajući papu Ivana Pavla Drugog, pozvao je mlade da od svog života učine nešto veliko. „Težite velikim stvarima, prema svetosti, gdje god bili. Nemojte se zadovoljiti ničim manjim. Tada ćete vidjeti svjetlo evanđelja kako raste svakog dana, u vama i oko vas“, poručio je papa Lav mladima na Tor Vergati.

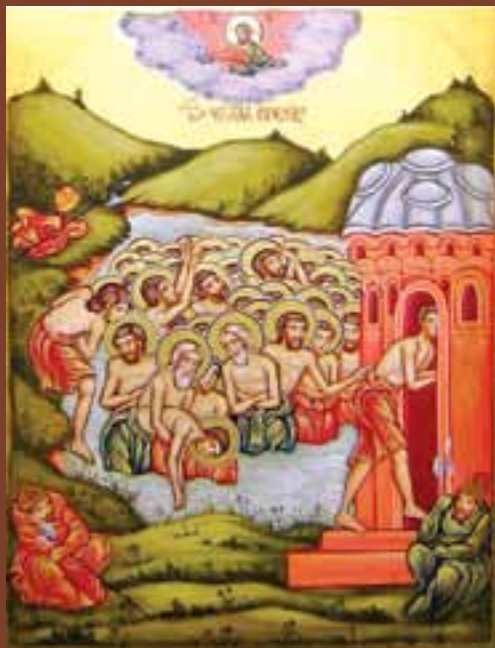
Više od milijun mladih nakon mise polako je napustilo prostor Tor Vergate i vratilo se kućama. Sljedeći susret bit će Svjetski dan mladih 2027. godine u Seoulu, u Južnoj Koreji.

Kako vjera može pomoći u izgradnji budućnosti, pitali su mladi, a papa Lav poručio im je da strastvena potraga za istinom preobražava kulturu u kojoj živimo putem odluka koje donosimo. Prijateljstvo s Kristom, kao temelj vjere, naša je zvijezda vodilja, rekao je Papa i podsjetio na riječi blaženog Piera Giorgia Frassatija: živjeti bez vjere, bez borbe za istinu nije život već životarenje.

susretnem. Dopusti, Gospodine, da oni koji mene susreću mogu susresti tebe, čak i u mojim ograničenjima i krhkosti.“

Poruke pape Lava XIV. mladima zahtjevne su, traže duboko preispitivanje i rad na sebi. Papa Lav, u tradiciji svojih prethodnika, mladima ne servira „duhovnu kamilicu“ već jasan proces približavanja Isusu i njegovu evanđelju. Citirajući često svetog Augustina, i njegove duhovne borbe, nudi i pogled u duboku tradiciju Crkve, koja stoljećima prati duhovna previranja, u svakoj generaciji. Tehnologije i kušnje mijenjaju se, ali pitanja ostaju uvijek ista: istina, smisao, prijateljstvo, nada i pravi, ispunjeni život.

Nakon euharistijskog klanjanja na Tor Vergati započeo je glazbeni pro-

Krštenje krvlju (II. dio)

Mučeništvo za Krista proizvodi učinak krštenja. Ne u naravi sakramenta, nego u njegovom učinku — opravdanju duše.

Piše: Goran Žan
Lebović Casalonga

Ikona 40 mučenika iz Sebaste - Prema predaji, radi se o četrdeset svetih vjernika mučenika u Sebasti, koji su kao vojnici služili u slavnoj XII. legiji, zvanoj "Legio fulminata Melitensis", koji su bačeni u hladno jezero te su se radije posmrzavali u vodi negoli odrekli svoje vjere. Uz ledeno kupalište pripremljeno je i toplo da primami pokojega koji će biti slab u mukama. Našao se jedan slabić pa je prešao u vruću vodu, ali je uslijed nagle promjene temperature odmah umro. Na njegovo je mjesto stupio među mučenike sam čuvar po imenu Aglaius, skinuvši odjeću i priznavši se kršćaninom. Kad svi izginuše, tijela im iznesoše izvan grada, spalili se i pepeo prosuše u rijeku.

Na slici je prikazan 21 libijski (koptski) mučenik. Njih su i Koptska pravoslavna Crkva i Katolička Crkva službeno priznale kao mučenike 21. stoljeća. U prvom planu je crnopusi Ganac Matthew Ayariga koji jedini uz 20 Egipćana nije bio koptski pravoslavni kršćanin. Moguće je da nije bio ni kršćanin. Prema nekim svjedočanstvima, kad je upitan je li kršćanin, navodno je odgovorio, vidjevši vjeru i hrabrost koptskih kršćana: „Njihov Bog je i moj Bog“, znajući da će zbog toga biti pogubljen za Krista, 15. veljače 2015. Danas je svetac Katoličke Crkve.

U ovom broju nastojat ćemo prikazati učenje skolastika o krštenju krvlju. Skolastici, nastavljajući se na crkvene oce, smatraju krštenje krvlju drevnim i priznatim učenjem Crkve.

Sv. Toma Akvinski u svojoj *Sumi teologije* (III. dio, q. 66, art. 11) govoreći o ispovijesti vjere u „jedno krštenje za oproštenje grijeha“, objašnjava krštenje željom i krvlju na sljedeći način. „Druga dva krštenja uključena su u krštenje vodom, koje svoju djelotvornost crpi i iz Kristove muke i od Duha Svetoga. Stoga se jedinstvo krštenja ne uništava.“ Zatim nastavlja: „Sakrament je vrsta znaka. Druga dva, međutim, slična su krštenju vodom, ne po prirodi znaka, već po kršnom učinku. Stoga nisu sakramenti“.

Stoga, mučeništvo za Krista proizvodi učinak krštenja. Ne u naravi sakramenta, nego u njegovu učinku - opravdanju duše. To se može razložiti na sljedeći način: sakrament čine materija i forma, a u slučaju krštenja to su voda i riječi iz čega proizlazi da jest krštenje znak, a učinak sakramenta krštenja je sljedeći: opravdanje, oproštenje grijeha, posinjenje. Nadalje, u mučeništvu krvlju, slijedi da mučeništvo ne daje sakrament, ali daje učinak — oproštenje grijeha i milost. Stoga, mučenik koji umre iz ljubavi prema Kristu, a nije bio kršten vodom — ipak se spašava. Drugi skolastici nam potvrđuju isto, npr. Petar Lombardski († 1160) u svojim *Sentencijama* (lib. IV, dist. 4) tvrdi da mučeništvo ima učinak kršte-

nja — pere sve grijeha, uključujući istoč- ni te još ranije teološki formulira ono što su oci već tvrdili. Zatim, Duns Scotus († 1308.) priznaje krštenje krvlju, ali naglašava da spasenje mučenika dolazi zbog savršene ljubavi prema Bogu — koja uključuje vjeru i kajanje. On stavlja naglasak više na unutarnju dispoziciju, a ne na čin mučeništva kao takvog. Sv. Bonaventura († 1274.) također u svom *Breviloquiumu* piše da krv može oprati dušu, govoreći da kad se netko prinese kao žrtva Bogu, iz ljubavi prema Kristu, to je krštenje krvlju.

Iz navedenoga možemo iznijeti sljedeće teološke zaključke iz skolastičke tradicije. Prvo, Bog u svojem djelovanju nije vezan sakramentima, ali mi jesmo jer: „Sacramenta sunt propter homines – Sakramenti su poradi ljudi“. Drugo, krštenje krvlju je iznimka, a ne pravilo. Treće, ono nije sakrament, ali nije ni simbolično: ima stvaran učinak milosti. Četvrto, ne ostavlja sakramentalni karakter (ne „obilježava dušu“ kao voda), pa osoba nije podobna za ređenje, itd. Peto, vjera uz ljubav i mučeništvo dostatna je za spasenje tj. krštenje krvlju je opravdana i valjana zamjena za sakrament krštenja (krštenje vodom) u slučaju mučeništva, pod uvjetom da je osoba umrla za Krista iz vjere i ljubavi te bez svoje krivnje nije primila sakrament. Time se ostvaruje opravdanje i spasenje, iako se ne podjeljuje sakramentalni karakter.

Jubileje proslavilo 11 sestara

U povodu obilježavanja obljetnica i jubileja redovničkih zavjeta u Družbi sestara Presvetog Srca Isusova, svečana euharistija slavljenja je 5. srpnja u crkvi Blažene Djevice Marije Karmelske na Donjoj Drenovi. Misu je predvodio riječki nadbiskup Mate Uzinić u zajedništvu s brojnim svećenicima, a slavlju su se pridružili rodbina i prijatelji sestara jubilarke. Liturgijsko pjevanje uveličala je Vokalna skupina KUD-a „Zvir“ iz Jelenja.

Tom prigodom dvije sestre proslavile su srebrni jubilej, 25 godina redovničkih zavjeta: s. Marijana Mohorić i s. Kristina Tunić. Zlatni jubilej – 50 godina zavjeta – obilježila je s. Miranda Tomić, dok je dijamantni jubilej, 60 godina redovničkog života, proslavilo šest sestara: Alojzija Toto, Ignacija Mihaljević, Leopoldina Rukav, Mihaela Djaković, Viktorina Radošević i Viliberta Čepelja. Najduži redovnički put, 70 godina zavjeta – biserni jubilej – proslavile su s. Rozarija Elek i s. Regina Kristanić.

U pozdravnom govoru vrhovna glavarica Družbe s. Dobroslava Mlakić zahvalila je svima koji su s njima podijelili taj važan trenutak i uputila čestitke jubilaricama podsjetivši ih da se sa zahvalnošću prisjete puta kojim ih je Gospodin vodio i da obnove svoje predanje Kristu, koji im je uvijek bio vjeran – i u trenucima kušnje i u radosti.

U homiliji se nadbiskup osvrnuo na evanđeoski ulomak u kojem Isus šalje sedamdesetdvojicu učenika ispred sebe ističući da taj broj ima simboličko značenje univerzalnog poslanja – da su svi narodi pozvani čuti evanđelje. „Iz male Galileje Isus nosi u srcu cijelo čovječanstvo“, poru-

čio je nadbiskup, dodavši kako nas Isusov primjer poziva da i mi proširimo granice svoga šatora – i budemo otvoreni za svakoga. U kontekstu misijskog poslanja i brige za potrebite, nadbiskup je istaknuo i povijest nastanka Družbe sestara Presvetog Srca Isusova u Rijeci i utemeljiteljicu Mariju Krucifiksu, koja je prepoznala socijalne potrebe grada. „Tom istom duhu prije 70 godina zavjetovale su se s. Rozarija Elek i s. Regina Kristanić. U nešto manje od 130 godina postojanja Družbe i 100 godina Riječke nadbiskupije, one su u 70 godina vjerna služenja utkale sebe u život Družbe i Crkve“, istaknuo je.

Nadbiskup je spomenuo i druge sestre jubilarke koje su svojim životom i služenjem ostavile trag. „A i danas svijet čeka, čeka uplašen, zbunjen, potresen ratovima, krizama, pandemijama, klimatskim nedaćama, a Isus nas šalje da budemo donositelji mira. Šalje nas kao janjce među vukove. Teško je vjerovati da ljubav može promijeniti nasilje i pobijediti ga – ali može, i to evanđelje pokazuje“, poručio je nadbiskup.

Podsjetio je i na 60. obljetnicu Drugog vatikanskog sabora, istaknuvši da je njegova poruka i danas aktualna: čitati znakove vremena i živjeti evanđelje u svome vremenu.

Zahvalno slavlje u samostanu na Pomeriu

S VJEROM U ISUSA HODAMO, BEZ VJERE TONEMO

Sestre Družbe Presvetog Srca Isusova u Rijeci 5. kolovoza, uz proslavu Dana domovinske zahvalnosti i Dana hrvatskih branitelja, misnim su slavljem proslavile i obljetnicu izgradnje špilje Gospe Lurdske koja se nalazi u vrtu samostana Družbe na Pomeriju. Misu je predvodio o. Anto Bobaš, a nakon mise svećenici, sestre i vjernici iz samostanske kapele krenuli su u molitvi u procesiju sa svijećama pokloniti se Gospi. Špilju, koja je replika one u Lurdu, sestre su 5. kolovoza 1911. godine podignule u znak zahvale Gospi za ozdravljenje utemeljiteljice Družbe, službenice Božje Marije Krucifikse Kozulić. Marija Krucifiksa utjecala se Gospi Lurdskoj u svim svojim potrebama. Prije mise okupljene sestre i vjernici molili su krunicu za domovinu, branitelje i bolesnike.

„Danas imamo tri razloga za zahvaljivanje. Zahvalnost Majci, domovini i Bogu. Tri zahvalnosti, a jedan pogled, u Isusa“, rekao je o. Bobaš te uputio okupljene da stalno imaju pogled vjere uperen u Isusa. Nadahnuto se tako evanđeljem u kojem Petar vjerom u Isusa hoda po vodi, ali kada posumnja tone.

„Dok gledamo u Isusa hodamo. Kad gledamo vjetar oko nas, strahote koje nas napadaju, crne statistike, tonemo. Vjera ipak ne znači da nemamo strahove. Vjera u Isusa nam pomaže da znamo kamo i koga pogledati kada strahovi dođu.“ Kao primjer takve vjere istaknuo je Mariju Krucifiksu, ženu molitve, tišine i djelotvorne ljubavi. Ženu koju nisu prestrašile okolnosti u kojima je živjela.

„Sudbina hodanja u vjeri ili potonuća bez vjere očituje se i u hrvatskom narodu i njegovoj povijesti, rekao je propovjednik. „Molimo stoga da budemo narod koji ne zaboravlja gledati u Krista. U Mariji imamo znak, u Mariji Krucifiksi primjer, a u Isusu imamo cilj. Molimo da Krist dođe i kaže nam: Hrabro samo. Ja sam. Ne boj se“, zaključio je propovjednik.

Vrhovna predstojnica Družbe sestara Presvetog Srca Isusova i postulatorica kauze za proglašenje blaženom Marije Krucifikse s. Dobroslava Mlakić zahvalila je ocu dominikancu i svećenicima koji su sudjelovali u slavlju, dekanu Sanjinu Francetiću, sudskom vikaru Emilu Svažiću, rektoru katedrale Ivanu Stošiću i Nikoli Uraviću. Podsjetila je da kauza još traje te potaknula sve okupljene vjernike da pronose glas o dobrim djelima Marije Krucifikse.

Vidformacija za mlade bit će ponuđena i ove nastavne godine. Detaljnije informacije o mogućnosti sudjelovanja i upisa bit će objavljene krajem rujna u Centru za mlade „Bl. Miroslav Bulešić“ te na društvenim mrežama.

Završena druga generacija Vidformacije

Petnaest mladih vjernika bili su druga generacija Vidformacije, programa u organizaciji Ureda za mlade Riječke nadbiskupije pod geslom „Vidim i doprinosim“. Nakon vidovskog bdjenja i susreta s nadbiskupom cjelogodišnji duhovno-formativni itinerar, na inicijativu mladih zaključen je druženjem i roštiljem na Maloj Učki.

Razdoblje od listopada do lipnja u pastoralnoj godini 2024./2025. bio je intenzivan za petnaest mladih vjernika s područja Riječke nadbiskupije. Odlučili su se okušati u nadbiskupijskom formativnom programu za mlade koji u pet modula i 7 vikenda obrađuje teme različitih tipova ličnosti i duhovnosti, osobnog razvoja te individualnih i crkvenih aspekata za duhovni napredak. Mladi su mogli naučiti i ponešto o temeljnim odrednicama socijalnog nauka Crkve, ali i o pastoralnom projektiranju s posebnim naglaskom na timski rad i kvalitetnu komunikaciju na društvenim mrežama. Obradene su i didaktičko-metodičke tehnike potrebne u osmišljavanju programa s mladima, ali i drugim dobnim skupinama u crkvenoj zajednici.

Kombinacijom predavanja i rasprava, posebno osmišljenih igara i grupnog rada formirana je baza potrebna za proživljavanje kerigmatsko-mistagoških trenutaka, posebno slavljenjem misa, duhovnim večerima te osobnim razgovorima s voditeljima. Posljednji susret, tzv. „DEEP vikend“ imao je za cilj druženjem, evangelizacijom, evaluacijom i praktikumom objediniti sve prethodno obrađene elemente i ponuditi jedinstvenu viziju vjerničkog rasta i djelovanja u Crkvi. Također, kao dio praktikuma, mladi polaznici sudjelovali su ove godine u organizaciji bdjenja „Uvedi nas u luku spasa“ uoči svetkovine sv. Vida i 100. obljetnice uspostave Riječke biskupije, koje je održano 13. lipnja 2025.

Poslije završetka programa polaznici i voditelji imali su priliku za susret s riječkim nadbiskupom Matom Uzinićem. Nadbiskup je odgovarao na pitanja mladih o svom životnom putu i pozivu, ali i crkvenom leadershipu, izazovima današnjeg društva i važnosti laika u evangelizacijskom poslanju Crkve. Tom prigodom podijeljene su i potvrđnice za sve sudionike.

Posebnost druge generacije Vidformacije nalazi se u činjenici da grupu polaznika po prvi put čine i srednjoškolci, uz studente i radničku mladež. Svi polaznici dolaze iz župnih zajednica, Centra za mlade „Bl. Miroslav Bulešić“ ili pojedinih zajednica mladih. Cijeli program odvija se u prostorima riječkog Propeđeuskog sjemeništa „Ivan Pavao II.“

Voditeljsku ekipu čine Filip Polegubić, asistent na Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Rijeci i domski odgajatelj, Ana Marija Antunović, nastavnica hrvatskog jezika i informatike, vjeroučitelj Dario Perković, studentica Učiteljskog fakulteta Pia Čičak te Laurent Kružić, povjerenik za mlade Riječke nadbiskupije.

DONOSIMO MIŠLJENJA POLAZNICA I POLAZNIKA KOJI POTVRĐUJU DA IM JE OVOGODIŠNJA VIDFORMACIJA OBOGATILA ISKUSTVA KORISNA ZA ŽIVOT.

Istaknula bih temu potencijala kao posebno korisnu. Uvijek smatram da su svi bolji od mene (npr. više vjerni Bogu i više se daju za Boga), a zapravo smo svi različiti i imamo različite zadatke koje nam je Bog dao i nismo stvoreni svi za sve. Naučila sam da trebam oslušivati koja je Božja volja za mene i tako djelovati u ovom svijetu, a ne gledati što sve drugi rade i truditi se raditi isto to što i oni rade jer svatko ima svoj zadatak. Mislim da mi treba još vremena i razmatranja da bih u potpunosti proradila ovu temu i da bih mogla aktivno raditi na svojim potencijalima.

Istaknuo bih zajedništvo. Imao sam osjećaj ova tri dana kao da se već jako dugo znamo. To može samo kao pohvala ići voditeljima.

Najzanimljivija vježba mi je bila diskusija s apostolom. Smatram da imam skromno opće znanje o kršćanstvu, budući da se smatram još novom u svom hodu s Isusom. Vježba mi je bila iznimno korisna jer sam shvatila da, unatoč osjećaju da nemam dovoljno razvijen kritički um, još uvijek mogu čvrsto stajati iza svojih uvjerenja. U nastavku smo „ozbiljnije“ razgovarali o pozitivnim i izazovnim stranama duhovnog života, a apostol je iznio mnoge korisne stvari koje sam po prvi put čula. Zahvalna sam našem apostolu i svima koji su osmislili ovu radionicu.

Najviše mi se svidjelo to što imamo „vrijeme za kavu“ pa smo u pauzi otišli zajedno na kavu. Mislim da je to važno za povezivanje. Sviđa mi se što voditelji izdvajaju vrijeme kako bi bili s nama i razgovarali. Istaknula bih predivnu misu na kojoj smo se mogli pričestiti pod obje prilike, što je ostavilo snažan dojam na mene. Mogla sam se više poistovjetiti s Isusovim učenicima i osjetila sam posebno zajedništvo i djelovanje Duha Svetog.

DONACIJA DJEČJEM DOMU U LOVRANU

Dječji dom "Ivana Brlić-Mažuranić" u Lovranu, koji skrbi o djeci, mladima i majkama s djecom te pruža izvaninstitucionalne usluge, dobio je vrijednu donaciju. Riječka nadbiskupija donirala mu je 12 tisuća eura.

Akciju prikupljanja sredstava pokrenuli su nadbiskupijski Ured za mlade i Odsjek za sport Riječke nadbiskupije povodom blagdana sv. Vida i stote obljetnice uspostave biskupije u Rijeci. Izradili su prigodne majice i vrećice s likom sv. Vida, koje je dizajnirala umjetnica Svjetlana Delić. Uz sv. Vida, majice su oslikane i drugim vjerskim i riječkim motivima, katedralom sv. Vida, Assuntom, dizalicama, gradskom urom... Katolička OŠ „Josip Pavličić“ donirala je privjeske i naušnice koje su oslikali njihovi učenici, a zatim su sve ponudili na prodaju u župama Riječke nadbiskupije kao i održanim 2. Sportskim igrama mladih.

Vjernici i svi ljudi dobre volje rado su ponudeno prihvatili te je ukupno prikupljeno 7 tisuća eura. Riječki nadbiskup Mate Uzinić, vidjevši kako je akcija prikupljanja dobro prošla, odlučio je donirati još pet tisuća eura.

„Cilj nam je bio dijeliti radost evanđelja povodom blagdana sv. Vida i stote obljetnice uspostave biskupije u Rijeci.“ rekao je povjerenik za mlade Riječke nadbiskupije Laurent Kružić, koji je uručio donaciju ravnateljici Dječjeg doma Suzani Mravinac.

S njim su bili i Kristian Perković, povjerenik Odsjeka za sport Riječke nadbiskupije i Tonka Babić, učiteljica razredne nastave u Katoličkoj osnovnoj školi „Josip Pavličić“, koja djeluje i u Uredu za mlade i Odsjeku za sport Riječke nadbiskupije.

Ravnateljica Suzana Mravinac zahvalila je na donaciji jer im, kako je navela, sredstva uvijek dobro dođu.

OSOBE S INVALIDITETOM I DJECA S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU NA HODOČAŠĆU U LURD

S radošću i nestrpljenjem tridesetak hodočasnika, osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju, njihove obitelji i volonteri, iščekivali su u nedjelju 24. kolovoza, oko 15 sati na odmoru Vrata Jadrana dolazak autobusa s kojim

su krenuli na hodočašće u Lurd. Ispratio ih je riječki nadbiskup Mate Uzinić koji nije bio u mogućnosti ići s njima, no u autobusu je predvodio molitvu, zaželio im sretan put i udijelio blagoslov. Poručio im je da će u duhu biti s njima, na svakom njihovom koraku prema Lurdu – mjestu gdje se Gospa približila malenima, slabima, jednostavnima.

„I vi ste, poput Lurda kao hodočasničkog mjesta, svjedoci vjere koja se ne boji ranjivosti, nego je upravo u njoj jača. Hodočašće u Lurd nije samo putovanje na sveto mjesto – to je korak nade, čin povjerenja u Božju prisutnost u životu svakoga od vas, osobito ondje gdje je teško, gdje se trpi, gdje se traži nada za svaki novi dan.“

Zaželio im je da im ovo hodočašće bude iskustvo utjehe i duhovnog osvježanja. „Neka vas Gospa Lurdska, Majka svih potrebitih, prati i zagovara kod svoga Sina. Ona koja se objavila maloj i bolesnoj Bernardici i kojoj dolaze toliki izranjeni, sigurno razumije i vaše molitve – i one izgovorene, i one prešutne.“

Zahvalio je Odsjeku za pastoral osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju Riječke nadbiskupije, kao i svima koji su sudjelovali u pripremi i organizaciji ovog hodočašća u jubilarnoj godini „Hodočasnici nade“. Hodočašće je organizirano u suradnji s Udrugom Job koja ima autobuse prilagođene osobama s invaliditetom. Voditelji Udruge su svećenik Dragutin Goričanec i tajnica udruge Job, Marijeta Peršić, koji su i vozači na ovom hodočašću. Duhovni pratitelj hodočašća je vikar za pastoral Riječke nadbiskupije Mario Gerić.

Hodočasnici su tijekom putovanja posjetili Veronu, Svetište Gospe Saletske u francuskim Alpama te na povratku Torino. Članovi Odsjeka zahvaljuju riječkom nadbiskupu Mati Uziniću na inicijativi i ukazanom povjerenju za organizaciju, kao i svima koji su na bilo koji način podržali realizaciju ovog hodočašća.

NEZABORAVNO LJETO ZA DJECU IZ SRIJEMSKJE MITROVICE

Toplina ljeta i još toplija srca dočekali su djecu iz Srijemske Mitrovice koja su 28. srpnja stigla na Jadran u organizaciji Katoličkih skauta i uz podršku Riječke nadbiskupije. Bila su smještena u sjedištu Udruge u Driveniku do 2. kolovoza, gdje su uživala u nezaboravnom odmoru, bogatom aktivnostima i druženjima te u otkrivanju ljepota Hrvatskog primorja.

Volonteri Udruge svakodnevno su brinuli o djeci – pripremali im obroke, vodili ih na kupanje, animirali u igrama i kreativnim radionicama te s njima stvarali uspomene koje će pamtiti cijeli život.

Kako bi boravak djece bio još sadržajniji, skauti su, uz podršku Riječke nadbiskupije, Vinodolske općine i Grada Crikvenice, organizirali niz zanimljivih izleta i druženja. U ponedjeljak 28. srpnja djeca su posjetila Rijeku, gdje su razgledala Svetište Majke Božje Trsatske, katedralu sv. Vida i crkvu Uznesenja Marijina.

U srijedu 30. srpnja na svojoj farmi ugostio ih je OPG Lucić, gdje su se upoznali s magarcima i životom na selu. Dan kasnije, 31. srpnja, proveli su u veselom druženju uz pizzu u pizzeriji „Na Piketu“, a posebno iznenađenje djeci bilo je priuštено u petak 1. kolovoza – izlet brodom *Mali Marino* u Vrbnik.

Cilj je ovog projekta djeci pružiti vedar, ispunjen i radostan odmor na moru, potaknuti nova prijateljstva te im približiti prirodne i kulturne ljepote Hrvatske, poručuju Katolički skauti Riječke nadbiskupije te zahvaljuju svim donatorima, lokalnoj zajednici i brojnim dobrim ljudima koji su svojim nesebičnim angažmanom omogućili da ova hvaljevrijedna humanitarna inicijativa postane stvarnost.

Djeca iz Srijemske Mitrovice, uz sunce, more i nova prijateljstva, kući su ponijela ono najvažnije – osjećaj da su voljena i dobrodošla.

Iako se demencija najčešće razvija kod osoba starijih od 65 godina, pojava nije nužno vezana uz starenje. Demencija je bolest i nije dio normalna starenja.

Demencija

Priredio: Ivan Host

Zaboravljanje ključeva, imena, datuma ili čak pojedinih riječi – sve su to uobičajeni znaci starenja. Međutim, kada se uz zaboravljanje jave i poteškoće u svakodnevnom funkcioniranju, promjene osobnosti, gubitak orijentacije i otežan govor, moguće je da se suočavamo s demencijom. Demencija je danas sve češća pojava jer pučanstvo sve više stari. Svake godine zabilježi se oko 10 milijuna novih pacijenata s demencijom. Teškoće u pamćenju najizraženiji su, ali ne i jedini simptom demencije. Iako se ova bolest najčešće povezuje sa starošću, postoji više vrsta i uzroka demencije.

Demencija nije dio normalna starenja

Promjene u mozgu povezane sa starijom dobi uzrokuju određene poremećaje kratkotrajna pamćenja i usporavanje sposobnosti učenja. Ove se promjene, za razliku od demencije, javljaju tijekom normalna starenja i u pravilu ne utječu značajnije na sposobnost funkcioniranja i obavljanja svakodnevnih aktivnosti. Takav gubitak pamćenja kod starijih osoba nije nužno početni znak demencije. No najraniji simptomi demencije ovome su vrlo slični. Iako se demencija najčešće razvija kod osoba starijih od 65 godina, pojava nije nužno vezana uz starenje. Demencija je bolest i nije dio normalna starenja.

Demencija predstavlja postupno pogoršanje intelektualnih sposobnosti, sve do oštećenja socijalnog i radnog funkcioniranja. U uznapredovalim slučajevima demencije narušene su svakodnevne životne aktivnosti kao što su odijevanje, pranje, uzimanje hrane, održavanje osobne higijene te fiziološke funkcije poput mokrenja i stolice. Tada je osoba i u najosnovnijim životnim aktivnostima u potpunosti ovisna o drugim osobama.

Poteškoće pamćenja – prvi znak

Najpoznatiji, a najčešće i prvi znak bolesti jesu poteškoće u pamćenju, posebno pamćenju nedavnih događaja i informacija. Drugi su znakovi slabo prosuđivanje – osoba ima poteškoće u razumijevanju osobnih situacija, planiranju i odlučivanju. Uobičajene su emocionalne smetnje. S vremenom oboljeli postaju povučeni, a u kasnijim fazama bolesti osoba gubi integritet i životnost. Tijek demencije može, ovisno o njezinim uzrocima, biti progresivan, statičan ili se bolest može povremeno i povući.

Vrste demencija

- **Alzheimerova bolest** progresivna je degenerativna bolest središnjeg živčanog sustava. To je najčešća vrsta demencije. Čini oko 60 – 70 % svih demencija. Najraniji je simptom Alzheimerove bolesti poremećaj pamćenja, posebno poremećaj pamćenja novih podataka i nedavnih događaja. To najčešće u početku primjećuju samo članovi obitelji, a ne sam pacijent. Progresijom poremećaja pamćenja javlja se dezorijentacija, u početku dezorijentacija u vremenu, a potom i u prostoru. Mogu se razviti poremećaji govora, problemi rukovanja uređajima, problemi planiranja i shvaćanja. To pacijentu, u konačnici, onemogućava socijalnu interakciju i rad. Često dolazi do razvoja strahova, depresije te stanja nemira.

- **Vaskularna demencija** označava skupinu dementnih stanja koja nastaju kao posljedica problema sa krvotokom u mozgu, posebno kao posljedica preboljenog moždanog udara. Nekoć smatralo da je vaskularna demencija najčešći oblik demencije. Vaskularna demencija razlikuje se od demencije

u Alzheimerovoj bolesti po početku, kliničkim značajkama i tijeku. Kod pacijenata s vaskularnom demencijom često imamo podatak o ranijim tzv. tranzitornim ishemičkim napadajima (TIA), odnosno napadajima s kratkotrajnim poremećajem svijesti, prolaznim kljenutima ili smetnjama vida, sluha ili njuha. Takva demencija javlja se i nakon preboljenih niza manjih cerebrovaskularnih incidenata. Poremećaj mišljenja i pamćenja brzo postaje zamjetan, a početak je obično u kasnijoj životnoj dobi.

- **Demencija s Lewyjevim tjelešcima** kronično je intelektualno propadanje karakterizirano odlaganjem tvari unutar kortikalnih neurona (stanica kore mozga), koje se nazivaju Lewyjevim tjelešcima. Osnovne su karakteristike ove vrste demencije fluktuacija pažnje i budnosti, vidne halucinacije te poremećaj sna. Iluzije nastaju kod pola pacijenata i često su kompleksne i bizarne u usporedbi s jednostavnim idejama progona, koje se često javljaju kod Alzheimerove bolesti.

- **Frontotemporalna demencija** nastaje zbog promjena u prednjem dijelu mozga. Uzrokom je manje od 10 % svih demencija. Za razliku od Alzheimerove bolesti, javlja se češće i kod osoba mlađih od 65 godina. Podjednako zahvaća muškarce i žene. Općenito, ovaj tip demencije više zahvaća osobnost, ponašanje i govor, a manje pamćenje.

Uzroci na koje možemo utjecati

Razni su uzroci nastanka demencija. Mnogi nam još i nisu u potpunosti poznati. Čimbenici rizika za nastanak demencija na koje ne možemo utjecati jesu starenje i nasljedni utjecaji. No postoje i čimbenici rizika na koje možemo utjecati. To su bolesti krvnožilnog sustava, povišen krvni tlak, šećerna bolest, povišene masnoće u krvi, pušenje, pijenje alkoholnih pića, nedostatak vitamina, debljina, depresija, loša kvaliteta sna i socijalna izolacija.

Demencija je ozbiljan zdravstveni izazov suvremenog svijeta. Demencija nije samo bolest pojedinca već je to i bolest čitave njegove obitelji, ali i bolest sveukupne društvene zajednice. Postoji niz koraka kojima se može prevenirati nastanak ili usporiti napredovanje demencije. U tome su poznavanje problema i suosjećanje naši najbolji saveznici.

(PO)KUĆARCI IZ BRODMORAVIČKOG KRAJA

Jeste li čuli za (po)kućarce? Ako niste, evo prilike da upoznate još jedan povijesni fenomen, prvenstveno goranski.

Piše: Karmen Delač-Petković

Ali tko su uopće bili kućarci ili pokućarci? Kućarenje ili pokućarenje bilo je, ukratko rečeno, prodavanje robe ili usluga na terenu, odnosno po kućama. Ti ljudi nisu imali svoju trgovinu već su sami bili svojevrsan pokretni dućan. Bilo je to „zanimanje“ ljudi koji su na veliko kupovali robu u Hrvatskoj, koju su dalje, na sitno, preprodavali u selima i gradovima širom Austro-Ugarske Monarhije. Gorani su najviše odlazili u Slavoniju i Vojvodinu, a potom i u Austriju, Češku, Slovačku, Ugarsku... Do većih mjesta putovalo se vlakom, a dalje, po okolnim gradićima i selima, išlo se pješice.

Ljudi su to radili da bi mogli preživjeti jer obitelji su bile brojne, zemlja škrt, a klima surova, uz obilje snijega. K nama je kućarenje došlo iz Slovenije, a raširilo se čitavom Hrvatskom pa i Hercegovinom. Međutim, najviše je pokućaraca bilo u Gorskom kotaru. U brodmoravičkom kraju iz svakog je sela dolazilo bar nekoliko pokućaraca. U pojedinim su se obiteljima time bavili muškarci u nekoliko generacija. Koliko ih je bilo, potvrđuje nam i postojanje Saveza kućaraca Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, koji je kućarcima izdavao službene *Legitimacije* i *Dozvole za rad*.

Njihov je posao Austro-Ugarska već 1811. zakonski regulirala, a novi zakoni, odluke i patenti prate ovo zanimanje sve do pred Drugi svjetski rat, kad Monarhije već odavno nije bilo. Možemo zaključiti da je kućarenje krenulo krajem 18. st., zamrlo poslije Drugog svjetskog rata i posve nestalo šezdesetih godina 20. stoljeća.

Taj je „biznis“ procvao zbog toga što su postojale znatne razlike u cijenama u pojedinim dijelovima Monarhije, dok su porezi odnosno davanja državi svugdje bili isti. Tako je pokućarac, preprodavajući robu, mogao dosta zaraditi pa bi mu, i nakon plaćanja prenoćišta i hrane,

ostalo dovoljno novaca da financijski podupre svoju obitelj.

Pokućarci su danomice na leđima nosili svoj dućan, popularno nazvan *koš*. Bilo je to vrlo teško jer je napunjen koš neki put težio koliko i sam pokućarac. Ali

Pokućarac Ivan Srkoč iz Lokvice, snimljen sa svojim košem neposredno pred put 1895. god., autor nepoznat. Fotografiju ustupila obitelj Srkoč

Kućarenje je pokazalo da Gorani imaju živ poslovni duh i snažnu volju te da su se spremni žrtvovati za svoju obitelj.

oni se nisu smjeli žaliti, već su pred svoje mušterije uvijek izlazili vedri i nasmijani. Silno pješačenje prašnjavim putovima bilo je naporno, ali pokućarci su svoj posao obavljali u odijelima, uz obveznu bijelu košulju i šešir, uvijek čisti i uredni, jer dobro su znali da su sami sebi najbolja reklama.

Prodavači su se s vremenom specijalizirali za određeni asortiman (galanterija, rezana roba, slatkiši, rublje, satovi, svrdla, lonci, južno voće i dr.), a obrtnici su se također držali jedne „djelatnosti“

(stolari, staklari, brusači, urari, popravljajući lonaca...). Mnogi su usput prodavali i zabranjenu robu: upaljače, šibice, lutrijske srećke... vječno strahujući od vlasti i njihovih *financa*.

Kako bi mogli obavljati svoj posao, morali su od vlasti dobiti za to nužne dokumente. Dakle, ponajprije su morali imati uvjerenje odnosno *Sujedočbu*, kojom su načelnik i bilježnik iz rodne mjesta jamčili za njihovo čudoređe i poštenje. Temeljem toga mogli su ishodovati dozvolu za rad, tzv. *Kućarsku* odnosno *Poslovnu knjižicu* ili *Dozvolu za obavljanje radnje bez stalnog poslovnog mesta (lokala)*. Osim toga, trebali su i dokumente za putovanje širom Monarhije: domovnicu, putovnicu, različite potvrde.

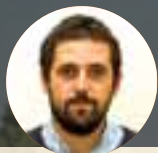
Tako opremljeni krenuli bi najesen na put, a vraćali bi se s proljeća da pomognu svojoj obitelji u teškim poljoprivrednim poslovima. Ni obiteljima, osobito suprugama, na koje je palo vođenje čitavog domaćinstva, nije bilo lako godinama živjeti bez oca i domaćina. Zato su neki pokućarci ciljano otišli u inozemstvo, a čim bi zaradili dovoljno novaca za novu kuću ili sjenik ili par volova, odmah su se zauvijek vratili doma.

Pokućarci su, tijekom izbivanja, pisali obitelji dirljiva pisma koja su do danas sačuvana. Mučeći se u tuđini, često gladni, umorni i mokri, bez društva i konačišta, mnogi su se od njih osjećali nesretnima i napuštenima. Možda je to i razlog što su neki skliznuli u preljub, pa čak i bigamiju. Poznato je nekoliko takvih slučajeva koji su redom tragično završili – samoubojstvima prevarenih djevojaka ili pokućaraca koji su ih osramotili.

Kućarenje se nekima isplatilo jer doista su se obogatili, dok je bilo i onih koji su se vratili još siromašniji nego što su krenuli u bijeli svijet. Neki se, nažalost, nikada nisu ni vratili jer bi putem zaglavili u tuđini. Samo su se poneki trajno zadržali u inozemstvu jer su se uspjeli dobro priženiti u neku imućniju obitelj. Po povratku imućniji su pokućarci – kako bi stišali zavist siromašnih mještana – donirali svome selu pozamašne novčane iznose, kojima su obično zidane ili opremane crkve. Osim toga, pokućarci su u Srednjoj Europi naučili strane jezike (češki i njemački) i usvojili mnoge gradske običaje i životne navike, što se povoljno odrazilo na goransku arhitekturu i kulturu općenito.

Pokućaraca već odavno nema, ali obitelji su sačuvale njihovu dokumentaciju i poneki predmet. Sjećanje na njih još je uvijek živo pa Brod Moravice krasi u drvu izrađen kip pokućaraca, a lokalna Etno udruga „Turanj“ i danas čuva njihovu tradiciju.

Zašto Pavao piše Prvu poslanicu Korinćanima

Piše: Tomislav Zečević

Veći dio problema koje je korinška zajednica proživljavala moguće je povezati s njihovim poganskim podrijetlom i grčko-rimskim filozofsko-religioznim okruženjem, zbog kojeg su na kršćanske misionare i apostole gledali kao na putujuće filozofske propovjednike, a na kršćanstvo kao na novu vrstu božanske mudrosti koja se zadobiva pomoću Duha.

Apostol Pavao napisao je Prvu poslanicu Korinćanima iz Efeza (današnja Turska) sredinom pedesetih godina prvog stoljeća po Kristu, i to zajednici koju je sam osnovao, više puta posjetio i u kojoj je boravio barem godinu i šest mjeseci (usp. Dj 18; 1Kor 16,5-6).

Jedan od glavnih razloga pisanja ove poslanice jesu podjele unutar zajednice (usp. 1Kor 1-4) te moguće postojanje različitih frakcija ili strana-ka unutar zajednice koje su okupljene oko kulta osobe propovjednika. O tome govori odlomak 1,12-13: „Mislite to što svaki od vas govori: ‘Ja sam Pavlov’, ‘A ja Apolonov’, ‘A ja Kefin’, ‘A ja Kristov’. Zar je Krist razdijeljen? Zar je Pavao raspet za vas? Ili ste u Pavlovo ime kršteni?” Pavao bi stoga napisao ovu poslanicu kako bi se borio protiv podjela i potaknuo zajednicu na ujedinjenje, kao što se može iščitati iz retka 1,10 u kojem piše: „Zaklinjem vas, braćo, imenom Gospodina našega Isusa Krista: svi budite iste misli; neka ne bude među vama razdora, nego budite savršeno istog osjećanja i istog mišljenja.“

Međutim, poglavlja 5 do 16 svjedoče kako su i drugi problemi, poput rodoskrvnica (p. 5), javnog parničenja i bluda (p. 6), vrijednost braka (ženidbe) i seksualni odnosi unutar i izvan braka (p. 7), blagovanje mesa žrtvovana idolima (pp. 8-10), podjele tijekom slavlja večere Gospodnje (p. 11), problem karizmi (pp. 12-1) te nijekanje uskrsnuća ili tjelesnog uskrsnuća (p. 15) uzrokovali pisanje Prve poslanice Korinćanima. Sve ovo dovelo je u pitanje ne samo Pavlov autoritet i evanđelje, koje je Pavao navijestio, već i opstojnost same kršćanske zajednice u Korintu.

Veći dio problema koje je korinška zajednica proživljavala moguće je povezati s njihovim poganskim podrijetlom i grčko-rimskim filozofsko-religioznim okruženjem, zbog kojeg su na kršćanske misionare i apostole gledali kao na putujuće filozofske propovjednike, a na kršćanstvo kao na novu vrstu božanske mudrosti koja se zadobiva pomoću Duha. Postoji mogućnost da je upravo

potraga za mudrošću uzrok podjela i razdora u zajednici te da su prva tri ili četiri poglavlja Pavlov odgovor upravo na ova pitanja. Apostol bi stoga u odlomku 3,5-4,5 koristio jezik budućeg suda kako bi suzbio utjecaj takve individualističke utrke za duhovnom mudrošću kao

Čini se da je ipak najvažniji problem zbog kojeg Pavao piše kršćanskoj zajednici u gradu Korintu pogrešno shvaćanje evanđelja koje im je Apostol navijestio.

statusnim simbolom koji nije bio spojiv s autentičnim evanđeljem Isusa Krista raspetoga (i uskrsloga), koje je on sam navijestio.

Prema tome, osnovni problem u Korintu bio bi podijeljenost zajednice uzrokovana pogrešnim ili lažnim viđenjem mudrosti koje se pretvorilo u utrku za samopromocijom i nekim višim elitnim znanjem i statusom. Ne samo da je Kristova mudrost s križa bila pogrešno shvaćena već je pogrešno shvaćena i uloga kršćanskih propovjednika te su neki vjernici od Pavla i ostalih kršćanskih vjerovjesnika počeli stvarati kult ličnosti te je i sama vjera u Krista kao isključivog Spasitelja stavljena u pitanje. Pavao zato u trećem poglavlju poslanice odgovara da su on i drugi propovjednici u Korintu samo poslužitelji Božji koji izvršavaju poslanje koje im je predao Bog Otac, o kome u konačnici i ovisi uspjeh njihova propovijedanja (usp. 1Kor 3,5ss).

Apostol stoga u prva tri poglavlja poslanice nastoji ukazati na nespojivost svjetovne ljudske mudrosti, koja ne dolazi od Boga i koja se previše svodi na potragu za vlastitim statusom, moći i priznanjem, i mudrosti s križa, koja spašava sve one koji vjeruju u Krista raspetoga i uskrsloga i koja poziva na međusobnu ljubav i služenje. Pavao nedvosmisleno ističe da iako mudrost s križa naizgled dolazi u slabosti, ona jedina ima moć spasiti čovjeka, kako piše u 1,18: „Uistinu besjeda o križu ludost je onima koji

propadaju, a nama spašenicima sila je Božja.“ i u odlomku 1,23-24: „a mi propovijedamo Krista raspetoga: Židovima sablažanj, poganima ludost, pozvanima pak – i Židovima i Grcima – Krista, Božju snagu i Božju mudrost.“

Dodajmo još kako je iz ove potrage za svjetovnom mudrošću proizlazi- lo i pogrešno shvaćanje karizmi, ne kao darova Duha Svetoga danih za izgradnju zajednice već kao osob- nih elitnih darova na temelju kojih su se neki vjernici smatrali boljim i višim od drugih kršćana, možda i od samoga Pavla. Za njih su ka- rizme bile dokaz posjedovanja bo- žanske mudrosti koja ih već ovdje

i sada na zemlji spašava (pp. 12-14). Pa- vao ukazuje na činjenicu da ovakav na- čin shvaćanja nije u skladu s kršćanskim vjerovanjem, koje uči da je Bog po križu otkupio svijet te da je potpuno spasenje isključivo budući događaj, vezan za po- sljednja vremena te drugi Kristov dola- zak i uskrsnuće od mrtvih (usp. 1Kor 15).

U konačnici, čini se da je ipak naj- važniji problem zbog kojeg Pavao piše Prvu poslanicu Korinćanima kršćanskoj zajednici u gradu Korintu iskrivljeno shvaćanje evanđelja koje im je Apostol navijestio. To se događalo pod utjecajem grčko-rimskog heleni- stičkog društva, s njegovim filozofsko- religioznim strujanjima i retorikom, što je imalo negativan utjecaj na život ove zajednice koja je zanemarila ili skoro u potpunosti zamijenila mudrost s križa svjetovnom ljudskom mudrošću, zbog čega ih Pavao poziva da se vrate auten- tičnom evanđelju i osnovnom naviješta- ju Krista raspetoga (usp. 1Kor 1,18-23). Pavao podsjeća korinške vjernike da je upravo u raspetom Mesiji Bog pokazao vrhunac svoje božanske mudrosti, jer je upravo po prividnoj slabosti i sramoti s križa u svojoj neizmjerljivoj mudrosti spa- sio svijet i čovječanstvo. Zato s pravom govorimo o Isusu Kristu kao utjelovljenoj i spasonosnoj Božjoj mudrosti. Upravo je ta spasonosna mudrost s križa temelj identiteta svakog kršćanina i kršćanske zajednice te jamac i putokaz novoga ži- vota u Kristu“.

PRAVILNO SVIRANJE ORGULJA U CRKVI

Ritam, uvodi i odgovori u liturgijskom pjevanju

Piše: Andrejka Srdoč Geraci

Pravilno sviranje orgulja u crkvi zahtijeva posebnu pažnju kod uvoda, međuigara i završetaka pjesama koje pjeva zbor zajedno s pukom vjernika i svećenikom. Ti glazbeni dijelovi moraju biti umjereni po dužini, ne predugački ni prekratki, te uvijek u pravilnu ritmu. Već u uvodu važno je da narod jasno čuje ritam pjesme kako bi se spriječilo odugovlačenje i usporavanje tijekom pjevanja. Također, tempo mora biti umjeren jer prebrz ritam otežava praćenje većeg broja ljudi u crkvi, posebno u akustički izazovnim prostorima gdje zvuk orgulja može kasniti, osobito ako su orguljaške svirale visoko na koru.

U crkvenim kantualima i u raznim drugim zbirkama skladatelji donose uvode (preludije), međuigre (interludije) i završetke (postludiji). U njima često citiraju početne melodijske fragmente pjesama koje služe za glazbeno povezivanje. Ti dijelovi mogu biti homofoni, s jasnim melodijskim tonovima, ili složeniji, polifoni, koji služe obogaćivanju liturgijskog slavlja bez narušavanja ritma pjevanja.

Osim tempa i ritma pučkih pjesama, orguljaši moraju znati pratiti odgovore na svetoj misi, poput „Amen“, „I s Duhom tvojim“, „Oče naš“ i „Jer tvoje je kraljevstvo“. Praćenje odgovora često zahtijeva dobru intonaciju i improvizacijske sposobnosti jer potrebno je uskladiti se s intonacijom svećenika.

Zbog toga se često preporučuje da iskusniji orguljaši daju intonaciju celebrantu za doksologiju (npr. „Po Kristu i s Kristom...“) i druge ključne molitve i usklikе, kako bi se olakšao ulazak u sviranje i osigurala kvalitetna glazbena podrška. Harmonizacija ovih kratkih dijelova ima posebne zakonitosti u gregorijanskom koralu, koje je potrebno usvojiti i naučiti jer se temelje na starocrkvenim ljestvicama. Nažalost, u praksi se zna čuti neprimjerna pratnja, pa i u jazz-stilu, prilagođena vlastitom ukusu, što nikako nije prikladno.

Ovaj pristup podržava liturgijsku glazbu kao sredstvo okupljanja zajednice u molitvi, uz poštivanje ritmičke i akustičke zakonitosti crkvenog prostora, što doprinosi dostojanstvenu i skladnu slavlju.

Ukratko, pravilno sviranje orgulja u crkvi zahtijeva:

- umjerene uvode, međuigre i završetke u pravom tempu i ritmu za lakše pjevanje naroda
- praćenje odgovora na misi uz dobru intonaciju i vođenje od strane iskusnijih orguljaša
- poštivanje akustike prostora i pravilno praćenje usklikа i molitava radi zajedničkog usklađivanja svih sudionika slavlja

Ovakav pristup omogućava liturgijsko pjevanje da ostane jasno, skladno i dostojanstveno, s orguljama kao podrškom i obogaćenjem glazbene molitve u crkvi.

PRIJAVE U NADBISKUPIJSKU ŠKOLU ZA CRKVENU GLAZBU

*U tijeku su prijave u Nadbiskupijsku školu za crkvenu glazbu za smjer **LITURGIJSKA GLAZBA**.*

ORGULJE, KLAVIR, GITARA, SOLFEGGIO, HARMONIJA, ZBORSKO DIRIGIRANJE, LITURGIJSKA MUZIKOLOGIJA, GREGORIJANSKO PJEVANJE, VOKALNA TEHNIKA, SOLO PJEVANJE i ZBOR.

POČETNI TEČAJ ZA DJECU
do 14 godina starosti.

Djeca mogu izabrati instrumente: KLAVIR, GITARU, VIOLINU ili PJEVANJE.

Upisi traju do 15. listopada 2025.

Za više informacija možete nam se obratiti:

e-pošta:
crkvena.glazba.ri@gmail.com

Facebook i Instagram:
Crkvena Glazba Rijeka

mob: 091/8831970

voditeljica škole:
Andrejka Srdoč Geraci

170. ZAVJETNO HODOČAŠĆE BAKARSKOG DEKANATA NA TRSAT

Vjernici župa Hreljin, Praputnjak, Krasica, Škrlevo i Kukuljanovo iz Bakarskog dekanata tradicionalno su po 170. put hodočastili pješice o blagdanu sv. Roka u subotu, 16. kolovoza, Majci Božjoj Trsatskoj na Trsat. Jutarnju misu na Trsat predslavio je riječki nadbiskup Mate Uzinić. Suslavili su župnici iz Bakarskog dekanata: Marko Šarić, Domagoj Duvnjak i Marinko Kajić, svećenici koji su došli sa župljanima iz Kostrene, svećenici iz Rijeke i trsatski redovnici.

„Današnji svetac sv. Rok nam predlaže jedan svoj posebni put. Njegov život je zapravo bio jedno hodočašće. Na tom hodočasničkom putu je imao mnoge izazove. Ali ono što se dogodilo s njim zbog čega ga častimo i slavimo je što usprkos svim životnim poteškoćama pa i nepravdama koje je doživio, ni u jednom trenutku nije izgubio svoju vjeru u Boga i nije izgubio povjerenje u ljude“, rekao je nadbiskup Uzinić te opisao život sv. Roka. „Kažu da je ozdravljao bolesne molitvom i znakom križa. Ja bih rekao da je više to činio svojom prisutnošću, suosjećanjem, tim što nije krenuo svojim putem nego se zau-

stavio. Njegovo hodočašće u Rim pretvorilo se u hodočašće ljubavi“, naglasio je propovjednik.

Vjernici bakarskog kraja hodočašćem nastavljaju tradiciju svojih predaka, koja seže još u 1855. godinu. Tada su, u znak zavjeta i zahvale Majci Božjoj Trsatskoj i sv. Roku, njihovi preci iz naselja bakarskog kraja, osobito Praputnjaka, krenuli na hodočašće kako bi izmolili zaštitu od epidemije kolere koja je tada harala tim područjem. Spomendan sv. Roka postao je simbol tog zavjeta, a hodočašće tradicija koja se prenosi s generacije na generaciju.

Razgovor s fra Oliverom Marčinkovićem, svećenikom rođenim u Njemačkoj, koji je mladu misu slavio u Matuljima

Misao o svećeničkom pozivu stalno je bila u meni

Vidim da tradicija ljudima daje sigurnost i stabilnost u njihovim životima.

Razgovarao: Danijel Delonga

Iako ove godine nijedan svećenik nije ređen u Riječkoj nadbiskupiji, u Matuljima je, u Župi Krista Kralja 12. srpnja ipak slavljena mlada misa. Fra Oliver Marčinković novi je svećenik Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja sa sjedištem u Splitu i zaređen je za svećenika 21. lipnja 2025. u Makarskoj. Za Zvona govori o svom svećeničkom pozivu, uspoređuje život Crkve u Njemačkoj i Hrvatskoj te promišlja o ulozi mladog svećenika u Crkvi u suvremenom svijetu.

■ Odrastao si i živio u Njemačkoj, otkuda onda mlada misa u Matuljima?

Moji su roditelji živjeli u Kotor Varošu u BiH i krajem 70-ih odlučili su se na novi početak te tako pronašli novi dom u Matuljima, gdje su i gradili kuću. Otac je u to vrijeme već radio u Njemačkoj, a majka se sa starijim bratom i ostalom rodbinom uselila u kuću. Drugi brat rođen je u Rijeci te su 1985. svi zajedno došli u Njemačku, gdje sam se i ja na koncu rodio kao najmlađe dijete. Uvijek smo bili povezani s Matuljima te bismo više puta godišnje dolazili na odmor, a 2016. moji su se roditelji potpuno vratili u Matulje nakon što su se u Njemačkoj umirovili. Tako smo od samih početaka bili povezani s našom Župom Krista Kralja i tu vezu smo sve godine održavali pa uopće nije bilo upitno gdje ću slaviti mladu misu.

■ Kako je tekao tvoj životni put vjere? Gdje si vjeru upoznao, tko ti ju je prenio?

Iako sam nešto kasnije krenuo putem redovništva i svećeništva, nisam klasični obraćenik koji je tek kasnije upoznao vjeru. Ja sam naime rođen i odrastao u kršćanskoj obitelji gdje je vjera bila jako važna i gdje su se naši roditelji trudili temelje vjere već od našeg rođenja prenositi i učvrstiti. Nama je bilo normalno ići svaku nedjelju na misu, svakodnevno moliti i nastojati održavati taj vjernički duh. Tako sam i kasnije, u mladenačkim godinama, bio i ministrant, pjevao sam i jedno vrijeme u našim zborovima i bio na raspolaganju našim svećenicima koji su djelovali u Hrvatskoj katoličkoj misiji Stuttgart. Svaki dan išao bih na misu i molio.

Isto su tako na mom vjerničkom putu velik utjecaj imali i fratri koji su djelovali u našoj misiji i koji su prepoznali da u meni ipak ima nešto što se isplati razviti i o čemu valja voditi brigu. Svakako mi se to vrijeme odrastanja uz naše fratre i časne sestre urezalo itekako u pamćenje i pomoglo mi je u mom kasnijem životu.

■ Kako je u tebi rastao svećenički poziv? Zašto si za svoju svećeničku formaciju izabrao Hrvatsku, a ne Njemačku?

Kao što sam već naveo, već od malih nogu bio sam aktivan u našoj misiji i bio sam svaki dan na misi i pomagao fratriba. O svećeničkom pozivu nikada nisam razmišljao nego, kako to često zna biti, pobožne žene koje su redovito bile na misi govorile su mi kako bih mogao biti fratar. Meni je to bilo čudno jer mi

takvo što nikada nije palo na pamet, a nisam ni znao kako se postaje fratar. Ja sam to uvijek ljubazno odbijao, ali s vremenom, kako je to postalo sve jače, počeo sam i ja o tome razmišljati i raspravljati se kako se postaje fratar. U tome mi je, uz naše fratre, pomogao i jedan moj školski kolega, koji je nakon školovanja u Njemačkoj išao u naše sjemenište u Sinj i zaređen je 2011. godine.

Iako sam bio donio odluku da ću s njim u sjemenište, ipak je Bog imao neke druge planove za mene pa sam se išao dalje školovati i raditi. No samo razmišljanje o pozivu nikada me nije napustilo, pojavila bi se ta misao redovito u meni, ali ja sam to uvijek odbijao i kako je vrijeme teklo, imao sam izgovor da je moje vrijeme prošlo i da je sada kasno. No onda me je 2017. godine ta misao tako jako uzdrmala, da se tako izrazim, da je nisam mogao lako odbiti. I tako sam nakon dugog razmišljanja, molitve i savjetovanja došao do odluke da je ipak to moj put na koji me Bog poziva. Iako sam imao siguran posao i već dugogodišnji radni staž, ipak sam se odlučio poslušati Božji poziv. Neki su mi rekli da je rizik sve napustiti, ali rekao sam im ako sada ne odem, ta će me misao proganjati cijeli život i uvijek ću se pitati jesam li pogriješio što nisam otišao. Odlučio sam stoga prihvatiti Božji poziv i pokušati, ako ne uspije, barem znam da to nije bilo ono što je Bog htio za mene i više si oko toga ne moram razbijati glavu. Ali kako vidite, ipak je to bio Božji plan i danas

■ **U Jubilejskoj godini Katoličke Crkve i godini 100. obljetnice da je Rijeka postala sjedište biskupa vjernike smo pitali kako biti kršćanin danas i kako vide budućnost Crkve. Što bi svećenici trebali činiti da suvremenom čovjeku ne samo navijeste Kristov nauk nego mu i pomognu živjeti u svim novim okolnostima, pitanjima i problemima koji muče svijet današnjice?**

Na tragu je tog pitanja i moje mladomisničko geslo: „Mi nismo gospodari vaše vjere, nego suradnici vaše radosti.“ (2 Kor 1,24). Bog je svećenike pozvao da na poseban način služe njemu i ljudima kojima ih šalje i u skladu s time trebali bi djelovati. U svemu tome ne smije se zaboraviti da Crkva ne pripada svećenicima ili zaređenim službenicima, nego svim vjernicima, i da smo svi mi udovi tog istog mističnog Tijela Kristova.

Zadaća svih nas vjernika jest svijetu donositi Radosnu vijest, a da to možemo, sami moramo vjerovati što naviještamo te, na koncu, to autentično i živjeti. Kao svećenici trebamo imati otvoreno uho za ljude i čuti što ljude današnjice muči.

stojim na kraju svoje početne formacije i nastavljam svoj svećenički hod.

Za Hrvatsku sam se odlučio jer sam cijeli svoj život proveo s Hrvatima u našoj misiji i zato što sam se uvijek osjećao kao Hrvat, a ne Nijemac. Iako sam živio u Njemačkoj, na misi na njemačkom jeziku bio sam samo nekoliko puta i zato mi uopće nije bilo upitno da na svoj redovnički i svećenički put želim poći u Hrvatskoj.

■ **Prvu svećeničku službu obavljat ćeš ipak u Njemačkoj, u Münchenu. Što od tebe očekuju franjevački poglavari?**

Svakako je činjenica da sam živio u Njemačkoj i da znam jezik pridonijela odluci moga poglavara da svoju prvu službu obavljam u Njemačkoj na hrvatskoj župi. Naime, njemačke biskupije djelovanje stranih svećenika vežu uz uvjet da dobro poznaju jezik jer je suradnja s (nad)biskupijama i župama u kojima djelujemo intenzivirana i sve je veća povezanost i stoga je neophodno dobro poznavati jezik.

Iako je moje svećeničko iskustvo u Hrvatskoj vrlo skromno, ipak sam uspio upoznati način djelovanja u Hrvatskoj i Njemačkoj pa to može sigurno pridonijeti plodonosnom pastoralu među Hrvatima u Njemačkoj kako bismo uspjeli sačuvati svoj hrvatski identitet, a istodobno zahvaliti na gostoprimstvu koje su nam Nijemci udijelili.

■ **Što ti očekuješ od redovništva i svećeništva?**

Zahvalan sam svojem poglavaru što mi je kao prvu službu udijelio hrvatsku župu München jer će nas u samoj župi biti petorica fratarata, a to već omogućava suživot blizak samostanskom životu koji sam živio ovdje u Hrvatskoj i koji je bio jedan od razloga zašto sam postao redovnik.

Redovništvo i svećeništvo pred velikim je izazovima, pogotovo u Njemačkoj. I sami svjedočimo nastojanjima oko

S ocem i bratom ispred crkve u Matuljima

Iako je moje svećeničko iskustvo u Hrvatskoj vrlo skromno, ipak sam uspio upoznati način djelovanja u Hrvatskoj i Njemačkoj pa to može sigurno pridonijeti plodonosnom pastoralu među Hrvatima u Njemačkoj kako bismo uspjeli sačuvati svoj hrvatski identitet, a istodobno zahvaliti na gostoprimstvu koje su nam Nijemci udijelili.

reformi kako bi to zvanje postalo atraktivnije mladima današnjice. No ne smatram da će nas reforme usmjeriti prema budućnosti nego se moramo osloniti na ono što je u temeljima. U vidu uvijek treba imati ono zbog čega nas je Bog pozvao za ovo što jesmo. Svećenici i redovnici danas itekako imaju svoju ulogu i mjesto u društvu, samo se ne smiju zatvoriti u sebe nego biti tu, s ljudima i za ljude, kako bi mogli ispuniti svoju svrhu.

■ **Njemačka ima dugu tradiciju kršćanstva, sveučilišta, mnoge ugledne svećenike i teologe. Danas pak prednjače u valu suvremenih promjena unutar Katoličke Crkve. U Hrvatskoj je život Crkve još uvijek više oslonjen na tradiciju, definirane uloge svećenika i laika te jasnih pravila. Dijelom je to i zbog generacija odgojenih u komunističkom sustavu koje nisu odrasle u ozračju slobode i demokracije. Imaš iskustva iz Njemačke i Hrvatske, usporedi život Crkve, život župa, vjernika u te dvije zemlje.**

Što se tiče Hrvata, tu nema razlike živjeli oni u Hrvatskoj ili u Njemačkoj, Hrvati u velikom broju idu na nedjeljne mise na hrvatskom jeziku i aktivni su u svojim misijama i župama. Crkva jest važan čimbenik u životu Hrvata jer ona nas drži na okupu i čuva one vrijednosti koje su već naši stari živjeli i koje su nama prenijeli. Hrvatske misije i župe u Njemačkoj neki su komadić Hrvatske koji dopušta osjećaj domovine čak i kod onih generacija koje su se rodile u Njemačkoj.

Iako se čuje puno toga o Crkvi u Njemačkoj, treba reći kako ima puno Nijemaca koji su aktivni vjernici, koji redovito primaju sakramente i koji žive svoju vjeru. Ali Nijemci ipak nemaju takvu povezanost s Crkvom kao Hrvati, utjecaj Crkve u društvu svake se godine smanjuje, a to se vidi i na broju godišnjih ispisa iz Katoličke Crkve. Po nekim se župama više ne nudi redovito slavlje sakramenata i ljudi često ne nalaze onu duhovnu dimenziju koju očekuju naći u Crkvi.

Možda je najveća razlika upravo povezanost sa župom, koja je kod nas Hrvata još uvijek jako izražena. Iako je sve više kritika na račun tradicije i često je smatraju zaprekom napretku, ipak vidim da je to čimbenik koji ljudima daje sigurnost i stabilnost u njihovim životima.

Krasno - Velika Gospa

MARIJA JE SIDRO NADE I KOMPAS ŽIVOTA

Usvetištu Majke Božje od Krasna, središnjem marijanskom svetištu Gospičko-senjske biskupije, svečano je proslavljena svetkovina Uznesenja Blažene Djevice Marije – Velike Gospe. Dan je započeo u 7:30 sati mogućnošću za svetu ispovijed, a u 8:00 sati misu je predvodio mons. Pero Zeba, umirovljeni riječki svećenik.

Središnje euharistijsko slavlje u 11:00 sati predvodio je gospičko-senjski biskup Marko Medo, zajedno sa svećenicima biskupije. Nakon mise uslijedio je blagoslov nabožnih predmeta, a proslava je nastavljena popodnevnom misom u 16:00 sati koju je predvodio Marinko Miličević. U procesiji prema vanjskom oltaru svećenici su, zajedno s vjernicima, pratili kip Gospe od Krasna koji su nosili mladići i djevojke u narodnim nošnjama. Pjevanje je predvodio zbor pod ravnanjem Ivana Prpića Špike, a asistirali su bogoslovi Petar Huseinović i Marko Butković. Više svećenika bilo je na raspolaganju za sakrament pomirenja.

U svojoj propovijedi biskup Medo vjernike je pozvao da "gledaju u visine", upiru-

ći pogled prema Mariji "koja već sada živi onu sretnu budućnost o kojoj mi sanjamo i koju iščekujemo, koja nam je obećana". Podsjetio je kako vjera daje radost i nadu usred životnih napora te da je Uznesenje Blažene Djevice Marije znak i obećanje svima koji ustraju u hodu s Bogom.

Govoreći o suvremenim izazovima vjere, biskup je upozorio na "amneziju vječnosti" – zaborav na stvarnost raja i pakla – te istaknuo: "I kada raste broj slijepih, sunce ne prestaje sjati; to je poziv da još više svjedočimo nepobitnu istinu onoga tko vidi." Posebno je naglasio da "raj ne počinje tek nakon smrti – on započinje već ovdje na zemlji kad, poput Marije, kažemo svoje 'da' Bogu i darujemo se drugima".

Zaključujući, mons. Medo pozvao je vjernike da u Mariji pronađu sigurno sidro nade i kompas života: "Marija pokazuje put, ali nama ostaje da svakoga dana veslamo naprijed, ne umarajući se u dobru. Neka nam njezin pogled bude snaga da uvijek iznova kažemo: 'Evo me, Gospodine!'"

Dan grada Gospića – Marija Magdalena

SUSRET S USKRSIM KRISTOM MIJENJA ČOVJEKA

Ukatedrali Navještenja Blažene Djevice Marije u Gospiću 22. srpnja svečano je proslavljen blagdan sv. Marije Magdalene, Dan Grada Gospića te godišnjica posvete gospičke katedrale. Svečano misno slavlje predvodio je gospičko-senjski biskup mons. Marko Medo, uz sudjelovanje brojnih vjernika, svećenika i predstavnika društvenog i javnog života grada. Na misi je sudjelovao i fra Petar Žagar, redovnik rodom iz Zavalja, župe u Bosni i Hercegovini koja teritorijalno pripada Gospičko-senjskoj biskupiji. Tom je prigodom darovao gospičkoj katedrali svečano ukoričeni evanđelistar.

Prije mise, na Gradskom groblju sv. Marije Magdalene, molitvu je predvodio o. Anto Knežević. Tom prigodom predstavnici Grada Gospića, Ličko-senjske županije i brojnih udruga položili su cvijeće i zapalili svijeće u znak sjećanja na sve preminule građane i hrvatske branitelje.

Nakon mise biskup Medo predvodio je molitvu i odrješenje kod središnjeg križa u blizini katedrale i spomenika dr. Franji Tuđmanu, moleći za sve pokojne hrvatske branitelje i građane Gospića.

U svojoj je propovijedi biskup istaknuo duboko duhovno značenje trostrukog slavlja i potrebu da vjernici ne zaborave ono temeljno – Isusa Krista kao srce i središte vjere.

„Različiti su darovi, a isti Duh; različite su službe, a isti Gospodin; i različita su djelovanja, ali isti Bog koji čini sve u svima“, započeo je biskup, citirajući Prvu poslanicu Korinćanima. „Ova misao najbolje sažima našu različitost u poslanju i ono što stvara naše zajedništvo, a to je naša vjera u Isusa Krista.“ U ovoj misi slavimo uskrslog Krista, rako je biskup. „On je srce i središte svega: naše vjere, naše katedrale, našega grada i naših osobnih života.“

Biskup je posegnuo i za riječima velikog kršćanskog mislioca Romana Guardinija, koji u djelu „Bit kršćanstva“ ističe da središte vjere nije neka ideja, poruka ili moral, već osoba – Isus Krist. „Mi nismo kršćani zato što nešto radimo... mi smo kršćani prije svega zato što je naš život povezan s imenom i osobom Isusa Krista – kojega smo susreli i koji mijenja naš život, baš kao što se to dogodilo Mariji Magdaleni.“

Posebno snažan odjek imao je biskupov poziv na osobni susret s Uskrsim, uz podsjećanje da i sami, poput Marije Magdalene, trebamo postati svjedoci: „Magdalena nije mogla zadržati za sebe ono što je doživjela. To joj je promijenilo život i to prenosi drugima. Susret s uskrsim Kristom mijenja život, sve mijenja. Život postaje ispunjen i ostvaren. Isus je živ!“

U simbolici evanđelja koje govori o vrtu i praznom grobu, biskup je rekao: „Za nas, koji vjerujemo, u nama se događa jedan prijelaz: iz groba koji govori o smrti, porazu i izgubljenosti – u vrt koji govori o životu, radosti i punini.“

Govoreći o značenju katedrale, biskup je naglasio: „Kao što je Magdalena susrela Uskrsloga u vrtu pokraj prazna groba, tako i mi susrećemo Gospodina ovdje – u ovom svetom prostoru. I sve nas to povezuje s Onim koji je temelj naše vjere – s uskrsim Isusom Kristom.“

U drugom dijelu propovijedi, biskup Marko obratio se i civilnim vlastima, citirajući svetog papu Ivana Pavla II. i svetog Thomasa Mora kao uzor političarima: „Političko djelovanje s pravom se definira kao 'najuzvišeniji oblik ljubavi... služenje koje se obavlja u korist društva i općeg dobra'. Vjera u Boga u životu pojedinca i zajednice izvor je velikog dobra i istine.“

Biskup je na kraju propovijedi sve okupljene potaknuo na molitvu: „Prepustimo se danas vodstvu svete Marije Magdalene. Povjerimo joj svoje molitvene nakane – osobne, ali i nakane naših građana. Neka ovo slavlje bude podsjetnik na ono bitno – Isusa Krista.“

Gornja Vežica

SV. ANA

Župa svete Ane na Gornjoj Vežici u Rijeci 26. srpnja svečano je proslavila blagdan svoje nebeske zaštitnice. Središnje euharistijsko slavlje predvodio je riječki nadbiskup Mate Uzinić, koji je u svojoj propovijedi vjernike potaknuo na razmišljanje o značenju svetosti, važnosti obitelji i duhovne odgovornosti roditeljstva. Slavlju se odazvao lijep broj župljana i hodočasnika, a pozdravnu

riječ na početku je uputio župnik Nikica Jurić.

Blagdan sv. Ane i sv. Joakima zapravo je proslava proširene Svete obitelji, rekao je nadbiskup. „Unatoč krizi koju prolazi, obitelj ostaje temelj ljudskog rasta – psihičkog, emocionalnog, duhovnog.“

Nadbiskup je istaknuo i važnost uloge starijih osoba u obitelji i društvu. Uoči Petog svjetskog dana djedova, baka i starijih osoba pozvao je vjernike da ne zaborave starije članove zajednice, često marginalizirane i usamljene.

Opatija

SV. JAKOV

Vjernici grada Opatije svečano su 25. srpnja proslavili blagdan svog nebeskog zaštitnika, svetog Jakova apostola, svečanim misnim slavljem u župnoj crkvi posvećenoj ovome svecu. Euharistiju je predvodio o. Stanko Perica u zajedništvu sa župnikom o. Mirkom Vukojom, subračom Družbe Isusove i svećenicima Riječke nadbiskupije.

Nakon mise održana je svečana procesija opatijskom obalom i oko crkve svetog Jakova, u kojoj je sudjelovalo mnoštvo vjernika. Članovi Dobrovoljnog vatrogasnog društva Opatija nosili su sliku svetog Jakova, a uz svjetlost baklji i pjesmu procesija je završila blagoslovom u crkvenom atriju. Proslava je zaokružena zajedničkim druženjem uz slastice, za koje se pobrinuo Grad Opatija.

Klenovica

SV. MARGARETA

Župa Klenovica proslavila je u nedjelju 13. srpnja blagdan svoje nebeske zaštitnice sv. Margarete. Svečano misno slavlje predvodio je riječki nadbiskup Mate Uzinić.

„Danas bismo slaveći sv. Margaretu i njezin primjer, trebali širiti svoj obzor i ne bismo trebali pitati tko je moj bližnji, nego bismo se trebali učiniti bližnjima. To bismo trebali najprije s onima s kojima živimo i koji trebaju našu pažnju i suosjećanje. Ali ne smijemo se na tome zaustaviti, nego kao bližnje nas trebaju svi, pa i oni koji nam to nisu prema zemaljskim mjerilima, ali jesu prema evanđeoskim: stranci, oni s kojima ne dijelimo vjeru, naciju, obitelj“, istaknuo je u propovijedi nadbiskup Uzinić.

Bakar

SV. MARGARETA

U Gradu Bakru proslavljena je 13. srpnja sv. Margareta, zaštitnica Grada, svečanim misnim slavljem u prijednevnim i poslijepodnevnim satima. Proslavi blagdana prethodila je trodnevica koju je, kao i jutarnju blagdansku misu, predvodio Đuro Zrakić, umirovljeni svećenik koji sada živi u Berlinu, a poznati je kršćanski katolički pisac. Misu u 10 sati pjesmom je predvodio zbor Lavstava iz Gradišća, iz Narde u Mađarskoj koji su nakon misnog slavlja imali

kratki koncert otpjevavši nekoliko gradišćanskih pjesama. Nakon misnog slavlja pozdrave su uputili i poklone izmijenili župnik Bakra, Zlatko Lendl i dr. Kristina Glavanić ravnateljica Hrvatskoga i mađarskoga vikarijata Željezanske biskupije i načelnica Narde. Drage goste i okupljene vjernike pozdravio je i gradonačelnik Grada Bakra Tomislav Klarić a dr. Šandor Horvath, etnolog poklonio mu je razglednicu Bakra koja je 1903. godine poslana u Mađarsku upravo na blagdan sv. Margarete.

Poslijepodnevno misno slavlje predvodio je Marko Šarić, župnik Hreljina i Zlobina.

G. F.

Mošćenička Draga

SV. MARINA

Ispred crkvice sv. Marine u Mošćeničkoj Dragi u nedjelju 20. srpnja svečano je proslavljen blagdan svete Marine, zaštitnice drevnog ribarskog mjesta gdje Učka uranja u more.

Liturgijsko slavlje predvodio je riječki nadbiskup Mate Uzinić u zajedništvu sa župnikom Petrom Belanićem, generalnim vikarom Riječke nadbiskupije Mariom Tomljanovićem i rektorom riječkog Pripravnčkog sjemeništa, Ivanom Devčićem. Na misi, na kojoj se okupio lijep broj župljana i hodočasnika, pjevao je zbor Mareta.

Nadbiskup je u propovijedi upozorio kako često odnos prema ženama u Crkvi, nekada i danas, nije na onoj razini na kojoj bi trebao biti, je nadbiskup. „Što Isus o tome misli, odgovor nam nudi današnji evanđeoski ulomak u kojemu Isus poručuje da je ženi mjesto ne samo oko stola, nego i za stolom. Da joj je mjesto među njegovim učenicima i uz to, kako kaže u današnjem evanđeoskom ulomku, da je Marija, za razliku od Marte, učinila bolji izbor! Nije nevažno to čitati iz perspektive u kojoj Isus cijeni taj Martin rad, ali mu je više stalo da i muškarci i žene budu njegovi učenici.“

Na kraju mise, prigodne riječi uputili su župnik Belanić i načelnik Općine Staraj. Po završetku misnoga slavlja za sve je osigurana okrijepa, uz glazbu kojoj je prethodio nastup Puhačkog orkestra Glazbenog društva „Spinčiči“.

Turke

JAKOVSKA NEDJELJA

Jakovska nedjelja, kojom je ove godine obilježeno i 290 godina od uspostave kapelanije te spomena crkve sv. Florijana na Hrvatskom, 280 godina od gradnje negdašnje župne crkve i 130 godina sadašnje župne crkve u mjestu Turke, obilježena je 27. srpnja blagoslovom vozila, procesijom i misom koju je u župnoj crkvi Svetog Križa u Turkima služio Mario Tomljanović, generalni vikar Riječke nadbiskupije, u suslavlju s domaćim župnikom Josipom Tomićem. Na misi je pjevao župni zbor iz Plešci.

Uz mnoštvo vjernika s obje strane Kupe, na misi su sudjelovali predstavnici Grada Delnice, gradonačelnik Igor Pleše i predsjednik Gradskog vijeća Ivan Piškori, načelnica Općine Osilnica Alenka Kovač te predstavnici MO Turke i MO Plešće. Na misi je bio Zoran Ferber, glavni tajnik Židovske općine Zagreb.

U nadahnutoj propovijedi Tomljanović je, spomenuvši visoke obljetnice, istaknuo primjer sv. Jakova, koji je prvi od apostola posvjedočio mučeništvom svoju vjeru. Potaknuo je okupljene da svojim zajedništvom oni sada svjedoče vjeru, radom na sebi i gradnjom Crkve, koja živi u svim narodima.

Nakon euharistijskog slavlja nastavilo se druženje i počašćenje kod škole u Turkima u organizaciji MO Turke. Domaćice iz Turke za sve su pak pripremile obilježje slastica i kolača.

Oluja je poziv na stalni duhovni rast

Dan pobjede i domovinske zahvalnosti te Dan hrvatskih branitelja i 30. obljetnica Vojno-redarstvene operacije "Oluja" proslavljen je nizom događanja i na području Riječke nadbiskupije. U središnjoj riječkoj crkvi Uznesenja Marijina 4. kolovoza misu za domovinu i sve poginule predvodio je Sanjin Francetić te okupljene pozvao na stalni rast u vjeri. „Danas nam je potrebna i duhovna oluja, ona je u svakom od nas zapravo tek počela. Jer u duhovnom životu nema stajanja, potrebno je stalno ići naprijed, rasti, usavršavati se. Duhovni život je hod, na što nas poziva i geslo Jubilejske godine - Hodočasnici nade“.

Nakon mise na zvonik crkve, popularni Kosi toranj, podignuta je hrvatska državna zastava uz nastup klape Nevera. Nakon toga branitelji i njihove obitelji te predstavnici gradske i županijske uprave na čelu sa županom Primorsko-goranske županije Ivicom Lukanovićem i gradonačelnicom Rijeke Ivom Rinčić okupili

su se na molitvi i odavanju počasti na Mostu hrvatskih branitelja.

Molitvu za preminule predvodio je župnik Sanjin Francetić. Nakon minute šutnje za poginule i nestale branitelje pročitana su imena branitelja Primor-

ske-goranske županije poginulih u VRO „Oluja“ uz polaganje cvijeća i simbolične 23 upaljene baklje u njihovu čast, u organizaciji Kluba navijača Armada.

Ranije toga dana na Korzu je otvorena izložba „VRO Oluja 95“, a svečani mimohod „Pobjednik 2025“ počeo je postrojanjem na Trgu 128. brigade HV-a te prošao preko Korza do Mosta

hrvatskih branitelja. Svečana akademija Grada Rijeke na kojoj je istaknuto kako je Oluja oslobodila okupirani prostor Hrvatske i donijela novi dah narodu koji je predugo čekao kako bi slobodno disao, održana je 1. kolovoza. Rijeka je bila daleko od prve crte bojišta, ali nikada nije bila daleko od srca borbe za domovinu, rečeno je na akademiji.

Svečano je bilo i u Opatiji gdje su branitelji, dragovoljci i veterani Domovinskog rata 4. i 5. kolovoza organizirali dvodnevni program obilježavanja koji je započeo polaganjem vijenaca u more i paljenjem svijeća na nekoli-

ko spomen-obilježja uz dostojanstveno odavanje počasti poginulim, nestalim i preminulim hrvatskim braniteljima. Sudionici su se 4. kolovoza okupili kod spomenika i na misi u Voloskom koju je predvodio župnik Marijan Žderić. Pozvao je okupljene na molitvu za domovinu, poginule branitelje i sve žrtve rata i poraća.

GRKOKATOLIČKA LITURGIJA I POSJET UKRAJINSKOG KARDINALA

U najstarijoj riječkoj crkvi Uznesenja Marijina, u nedjelju 13. srpnja, vjernici su imali priliku slaviti arhijerejsku liturgiju zajedno s vjernicima grkokatoličke vjeroispovijesti. Liturgiju je predvodio kardinal Australije, Novog Zelanda i Oceanije, Mykola Bychok, u zajedništvu s križevačkim vladikom Milanom Stipićem, vladikama iz Ukrajine, Petrom Lozom i Mihajlom Koltunom, ocem Andrija Savyakom, voditeljem pastoralne misije za grkokatolike u Rijeci te grkokatoličkim svećenicima. U zajedništvu s njima, liturgiju su slavili i župnik Sanjin Francetić, Nikola Uravić te Laurent Kružić. Liturgija se slavila na ukrajinskom jeziku, uz izuzetke propovijedi i zahvalnih govora. Za zorno pjevanje koje je od iznimne važnosti u ovoj liturgiji pobrinuo se ukrajinski mješoviti zbor „Cervona Kalyna“ pod ravnanjem Tais Prymak. Misi su nazočili i predsjednik KUD-a Ukrajinaca i Rusina, „Rušnjak, te Slavko Burda predsjednik ukrajinskog kulturno-povijesnog društva „Kobzar“ iz Zagreba.

Tijekom ulaska u crkvu, kardinala Bychoka dočekala su djeca zajednice grkokatolika Ukrajinaca, te mu u znak dobrodošlice pružila tradicionalno rađen kruh na blagoslov. Prilikom ove liturgije svi vjernici su imali priliku primiti svetu pričest na tradicionalan način grkokato-

ličke liturgije, s rukama prekrženim na prsima i uz lagani poklek, čemu su se rado odazvali.

Susret s kardinalom Bychokom nastavljen je i u prostorima Razvojnog integracijskog centra „Sv. Vid“. Susret je vodila koordinatorica centra Tais Pry-

mak, a okupljenima se obratila Marijana Medanić, ravnateljica Caritasa Riječke nadbiskupije. Centar je nastao je kao odgovor na potrebe oko 1500 Ukrajinaca koji su dolazili u Caritas svaki dan tražiti materijalnu i financijsku pomoć. „Ukrajincima nije potrebna samo materijalna pomoć, nego i socijalizacija, društvo i psihosocijalna pomoć. Kroz projekt „Zaželi“, u suradnji s gradom Rijekom, javila se još veća suradnja. Pomažemo oko 70 starijih osoba, a volontiraju Ukrajinke za koje imam samo riječi hvale.“ Okupljenima se obratila i predstavница grada

Rijeke Jasna Grgurić Malović, zamjenica Karle Mušković, pročelnice Upravnog odjela za zdravstvo, socijalnu zaštitu i poboljšanje kvalitete života.

Naposljedku, okupljenima se obratio i sam kardinal Bychok. „Ovo je u godinu dana moj drugi posjet Hrvatskoj. Prvi put kada sam imenovan kardinalom, tada sam pohodio marijanska svetišta, Među-gorje i Križevačku eparhiju. Sada je bila prekrasna prilika da i vas posjetimo, zahvalimo se Katoličkoj Crkvi i vašem nadbiskupu, Mati Uziniću, što ste nam otvorili vrata. Naš narod već dugo trpi. Službeno, rat je počeo 2022. godine, ali zapravo je počeo 2014. godine. Više Ukrajinaca sada živi u inozemstvu nego u Ukrajini.

Bio sam prisutan kada je bombardiran Kijev, vidio sam svojim očima droneve, rakete kako gađaju grad. Bez obzira što Rusija želi uništiti ukrajinski narod, molimo za mir i prestanak sukoba.“

Istoga dana s kardinalom Bychokom, križevačkim vladikom Stipićem i ostalim grkokatoličkim svećenicima u Trsatskom svetištu susreo se riječki nadbiskup Mate Uzinić. Susretu su nazočili gvardijan trsatskog franjevačkog samostana fra Krunoslav Kocijan, generalni vikar Riječke nadbiskupije Mario Tomljanović te župnik Župe Uznesenja BDM, Sanjin Francetić.

Svećenički dan Riječke nadbiskupije

Tragom povijesnih stradanja

Svećenici posjetili spomen-mjesta ratnih stradanja u Italiji i Hrvatskoj kako bi s pomirenim sjećanjem i predanom ljubavlju mogli nastaviti poslanje Crkve na ovim prostorima.

„I ova mjesta, koliko god bila mjesta tuge, mjesta na kojima doživljavamo poraz ljudskosti mogu biti i rasadišta novog života ukoliko prethodno naučimo nešto iz svega onog što se na ovom mjestu događalo“, poručio je nadbiskup Uzinić.

U duhu jubilarnog poziva na pomireno sjećanje na vlastitu prošlost kao polazišta svećenici Riječke nadbiskupije, u ponedjeljak 30. lipnja obilježili su svoj Svećenički dan. Središnje mjesto jednodnevnog hodočašća svećenika ove godine bio je Trst, odnosno tamošnja katedrala sv. Justa u kojoj se nalaze posmrtni ostatci drugog biskupa tada mlade Riječke biskupije, ustanovljene prije 100 godina, Antonia Santina koji je njome upravljao od 1933. do 1938. godine nakon čega je preuzeo upravljanje biskupijom u Trstu. Ovogodišnjem hodočašću i svojevrsnom studijskom danu za svećenike odazvalo se njih četrdesetak, predvođenih nadbiskupom Matom Uzinićem. Prva postaja na putu do Trsta bilo je malo mjesto nadomak Trsta Basovizza (Bazovica) gdje se nalazi poznata „Foiba di Basovizza“, talijanski nacionalni spomen nastradalih vojnika i civila za vrijeme partizanske vlasti u periodu neposredno nakon svršetka Drugog svjetskog rata u kojemu se nalazi nepoznat broj žrtava. Nakon obilaska Dokumentacijskog centra spomen područja i osnovnih povijesnih podataka o ovom mjestu stradanja koje je iznio generalni vikar Mario Tomljanović svećenici su se okupili oko samog rudarskog okna kroz

koji su žrtve ubacivane u „foibu“ (jamu) gdje je nadbiskup Uzinić predvodio molitvu za žrtve koje se nalaze u samoj fojbi, ali i za sve žrtve rata i poraća, osobito za žrtve ovakvih masovnih likvidacija koje nikada nisu imale dostojanstvenu ljudsku sahranu.

U tom smislu u kratkom razmišljanju za vrijeme molitve nadbiskup je rekao: „Žrtve koje se nalaze u ovoj jami, kao i u mnogim drugim jamama diljem naših krajeva, pa i u našoj domovini – poput one u Kostreni – Bezdan gdje smo nedavno komemorirali žrtve među kojima se nalazi i naš subrat, svećenik Martin Bubanj, nisu imale mjesto gdje će nakon svoje smrti biti „položeni“. Oni su „ubaceni“ u ove jame.“ Promišljajući o samoj žrtvi ovih ljudi i ovom mjestu njihova stradanja nadbiskup je zaključio kako i ona mogu postati mjesto iz kojeg će izniknuti sjeme novoga života ukoliko njihova žrtva bude pridružena Isusovoj.

„Ono što se ovdje dogodilo trebamo u svojim molitvama pridružiti Isusovu križu i njegovu grobu te s vjerom u uskrsnuće, ne samo njihovo, već ovo uskrsnuće ljudskosti krenuti dalje. Neka ova prva postaja današnjeg hodočašća bude u tome pomoć da bismo kao novi ljudi,

učeci iz ovih stranica povijesti, mogli u sebi imati novu nadu...“

Nadbiskupa i svećenike u tršćanskoj katedrali sv. Justa dočekao je domaći biskup Enrico Trevisi i don Ivica Čona, župni vikar katedralne župe, inače rođeni Riječanin. Nadbiskup Uzinić objasnio im je motive posjeta. „Danas smo posebno počašćeni što možemo pohoditi i vašu katedralu sv. Justa, mučenika u čijoj kripti počivaju kosti našeg drugog biskupa, a kasnije biskupa ove partikularne Crkve u Trstu, Antonia Santina“. Iako su neke njegove odluke u Rijeci izazvale polemike, danas mu, kao članovi prezbiterija kojemu je stolovao, izražavamo zahvalnost za zauzetu pastirsku službu u izazovnim vremenima naše mlade, multinacionalne biskupije u Rijeci. Želimo učiti iz njegova primjera kako se danas nositi sa sličnim izazovima sve snažnijih populizama i nacionalizama koji na pograničnim područjima, kao što su ova na kojima se prostiru naše biskupije često potiču nepovjerenje i napetosti.“

Biskup Trevisi, u duhu izrečenog u nadbiskupovu pozdravu, spomenuo je kako su ova pogranična područja tijekom povijesti mnogo pretrpjela. „Nažalost, i kao Crkve dopustili smo sebi da budemo uvjetovani nacionalizmima i ideologijama. Ali danas znamo da smo pozvani živjeti evanđelje u različitim bez pretenzija za jednodnevljem.“

U homiliji koju je izrekao tijekom mise slavljenice u katedrali nadbiskup Uzinić, na temelju liturgijskih čitanja dana pojasnio je što to znači „hoditi za Isusom“. Evanđelje dana o tome govori u dva smjera. Obraća se onima koji tek imaju nakanu poći za Isusom i onima koji su to već učinili: „Onima koji žele krenuti za njime Isus želi razbistriti ideje kako ne bi krenuli s njim zbog pogrešnih motiva. Nekad se i to događa.“ O tome što sam Isus kaže onima koji žele biti njegovi učenici i kako se živi to učenništvo nadbiskup je istaknuo: „Objavljujući kakav je on mesija, Isus jasno govori da tko želi biti njegov učenik mora se prethodno odreći samoga sebe, uzeti svoj križ i onda ići za njim. Slijediti njega znači slijediti križ. Biti njegov učenik ne znači izbjeći napore života, već upravo suprotno: tko želi slijediti Isusa mora se naučiti odricati od udobnosti.“ Bitno je ono što zauzvrat dobiva onaj koji se mučeništvom odriče svega. Poput Abrahama, dobiva prijateljstvo s Bogom.

Nakon posjeta gradu i zajedničkog objeda u susjednoj Sloveniji, u povratku kući svećenici su se zaustavili u još jednom mjestu koje pamti i svjedoči o ljudskom stradanju, u mjestu Lipa u Riječkoj nadbiskupiji, gdje je također održana molitva za sve stradale.

Čekaonica broj dva

Piše:

Daria Ljevar

Jesmo li već u niskom startu za nove radne, pastoralne, školske, vrtičke, akademske, životne pobjede? Što li su one uopće, zašto su nam važne? Jedna mi je životna zgoda odgovorila na sva ova pitanja, a započela je pitanjem: "Jesi li spremna za nove izazove?" Da je pitao netko drugi, možda bih i rekla da nisam, ali nju nisam mogla odbiti.

Novi izazovi događali su se daleko od mjesta mojih sigurnosti i doveli me u čekaonicu broj dva. Tamo je bilo lijepo i svi su bili sretni, samo ja nisam znala što bih sa sobom. Stisnula sam se od čekanja, a htjela sam iščekivati i srce je bilo u grlu. Ne znam je li i Abrahamu bilo tako kad je krenuo prema obećanoj zemlji, ali sada znam da je vrijedilo izboriti se sa sobom. Pismo nam govori da se Abraham, vjerom pozvan, zaputio ne znajući kamo ide. Potrebno je dakle surađivati, znati čekati i htjeti vjerovati. Sve se to dogodilo u čekaonici broj dva. Dočekala sam i znala da je Božje, jer sve Njegovo usmjerava na budućnost, uživa u sadašnjosti i vrednuje prošlost. Pismo također spominje zemlju u kojoj teče med i mlijeko. Svi znamo da ovaj život najčešće nije takav, ali kad proživimo iskustvo putovanja do obećane zemlje, shvatimo da je putovanje jednako dragocjeno kao i sam cilj.

Svim životnim čekaonicama treba umijeće kvalitetna čekanja te prave radosti i zahvalnosti za dobiveni med i mlijeko. Zato, ako ste se tek umorili od davanja i čekanja ili ako ste stvarno spremni u niskom startu, nek vas tješi spoznaja o tome da prave pobjede uvijek dolaze kroz najveće tunele, ondje gdje se svjetlo ne nazire i gdje su svi odustali. Tamo Bog ima najviše mjesta.

HODOČAŠĆE ŽUPE MRKOPALJ U ČAST MUČENIKU STJEPANU HORŽIĆU

Župa Mrkopalj sa župnikom Antom Zovkom 27. srpnja organizirala je hodočašće u župu Ljubeščica, rodno mjesto mučenika Stjepana Horžića, povodom 80. obljetnice njegove mučeničke smrti.

Hodočasnici su prvo posjetili Rakovec, rodno selo Stjepana Horžića, gdje su se pomolili i zapalili svijeće na grobu njegovih roditelja, Mije i Katarine rođ. Legin, te pomajke Sofije. Tamo ih je srdačno dočekaio domaći župnik Stjepan Makar, predstavnik obitelji gđa Ana Šijaković rođ. Horžić te gosp. Danijel, u ime organizatora.

– Bili su to dirljivi trenutci. Tijelo Stjepana Horžića ni do danas nije pronađeno. U trenutku kada smo stajali kraj groba, kiša je prestala, a iznad nas se pojavilo sunce – kazali su hodočasnici.

Domaćini – obitelj Horžić i mještani Rakovca – dočekali su hodočasnike s toplinom i gostoprimstvom te im u prostorijama Mjesnog odbora pripremili okrjepu i kratki predah. Nakon ugodnog druženja, uputili su se do rodne kuće Stjepana Horžića, koja je i danas očuvana u izvornom obliku. Hodočasnici su izrazili nadu da bi kuća jednoga dana mogla postati spomen-dom ovoga mučenika.

Put ih je potom vodio do kapele sv. Terezije, koju je kao bogoslov dao sagraditi sam Horžić. O povijesti i značaju te kapele govorio im je domaći svećenik Josip Vragović sa svojim bratom,

svećenikom Ivanom, posljednjim obnoviteljem kapele. Ispred kapele služena je misa u čast sv. Ane, koju je predvodio generalni vikar Varaždinske biskupije, Antun Perčić. U svojoj propovijedi istaknuo je svijetli primjer svećeničkog poziva koji je utjelovio Stjepan Horžić.

Završni dio hodočašća održan je u župnoj crkvi Gospe Snježne u Ljubeščici, gdje je pred brojnim vjernicima predstavljena knjiga "Stjepan Horžić – mučenik za Boga i Hrvatsku". Okupljene je pozdravio župnik Stjepan Makar, a mlada župljanka Marija Trakoštanec pročitala je Horžićevu pjesmu "Uskrsлом Isusu", koju je napisao kao gimnazijalac, a objavljena je 1937. u katoličkom tjedniku *Nedjelja*.

Knjigu su predstavili autor i župnik Ante Zovko, urednik Petar Marija Radelj, svećenik Josip Vragović i gđa Ana Šijaković rođ. Horžić. Poseban dojam ostavio je simboličan aranžman ispred oltara – stara kolijevka, suncokreti i spomen-sličica Stjepana Horžića koja se inače nalazi u prezbiteriju župne crkve.

– Kao da se vlač. Stjepan Horžić ovim događajem ponovno vratio svojoj Ljubeščici. Upravo to bio je i glavni smisao ovoga susreta – zaključio je župnik Ante Zovko.

Večer je završila domjenkom za sve uzvanike, goste i domaćine, koji je priredila Općina Ljubeščica na čelu s načelnikom Nenadom Horvatićem.

Nova knjiga Nikole Vranješa

ONKRAJ IZAZOVA: Pastoral u znanstveno- tehnološkom ozračju

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu (KBF), u suizdavaštvu s nakladničkom kućom Kršćanska sadašnjost iz Zagreba, objavio je početkom srpnja 2025. godine novu knjigu prof. dr. sc. Nikole Vranješa. Autor je nastavnik na Katedri pastoralne teologije KBF-a za potrebe Instituta religijskih znanosti. Knjiga nosi naslov: "Onkraj izazova. Pastoral u znanstveno-tehnološkom ozračju." Djelo je posvećeno proučavanju teme pasto-

ralnog djelovanja u užem smislu, kao i prakse vjere u širem smislu u današnjem znanstveno-tehnološkom ambijentu. Ovo djelo objavljeno je u nizu *Biblioteke monographia* KBF-a.

Knjiga je podijeljena na tri velika poglavlja. Autor ovom knjigom nastoji ukazati na potrebu i mogućnosti novih aspekata dijaloga vjere i znanosti koji mogu pomoći i praksi vjere, ali i pastoralu Crkve u trajnom osuvremenjivanju i napretku.

Posljednji ispraćaj svećenika Dinka Popovića

Dubok trag ostavio je kao povjerenik za pastoral medija i za ekumenizam

„Tek kada budemo svjesni da je sve Božje, da nemamo ništa svoje, tada možemo pripadati Bogu. Naš pokojni Dinko imao je takav stav. Je li dao sve, Bog će prosuditi. Bio je čovjek skroman i ponizan, koji je ljude rado prihvaćao u dobru, s povjerenjem i humorom.“

Misu i sprovodni obred za pokojnog svećenika mons. Dinka Popovića 19. kolovoza u njegovu Svetom Jurju predvodio je riječki nadbiskup Mate Uzinić. „Znakovito je što je naš pokojni Dinko preminuo na blagdan Velike Gospe, 15. kolovoza. Baš nam taj blagdan govori o našoj budućnosti, zajedno s Marijom u vječnoj slavi“, rekao je nadbiskup uputivši molitvu i izrazivši nadu da takva sudbina čeka i mons. Popovića.

Dinko Popović, umirovljeni župnik, preminuo je nakon kraće bolesti u bolnici u 88. godini života i 63. godini misništva. Tijekom svećeničkog staža obnašao je mnoge službe, a najduže onu župnika riječke Župe sv. Terezije od Djeteta Isusa na Donjoj Vežici, 34 godine. Dubok trag ostavio je i kao nadbiskupski povjerenik za pastoral medija te za ekumenizam i dijalog. To je dolaskom na sprovod posvjedočio i baptistički pastor u Rijeci Giorgio Grlj, s kojim je bio začetnik riječkih Ekumenskih susreta.

Mnogi ga pamte i kao vojnog vikara u vrijeme Domovinskog rata te prije toga generalnog vikara nadbiskupa Josipa Pavlišića. Papa Ivan Pavao II. imenovao ga je 20. listopada 1996. počasnom titulom, kapelanom Njegove Svetosti.

Nadbiskup Uzinić u propovijedi je objasnio da Bog bira ljude koji su slabi i krhki, ali ako imaju vjere, Bog preko njih može činiti velika djela. Kako bi se to moglo dogoditi, potrebno je dati Bogu sve, priznati da čovjek, slab i nesavršen, sve što ima i čini, dobiva njegovom milošću. „Idi, prodaj što imaš i podaj siromasima pa ćeš imati blago na nebu. A onda dođi i idi za mnom“, riječi su na koje se nadovezalo evanđelje toga dana i kojima se nadahnio nadbiskup objašnjavajući zašto će bogataš teško u kraljevstvo nebesko.

„Tek kada budemo svjesni da je sve Božje, da nemamo ništa svoje, tada možemo pripadati Bogu. Naš pokojni Dinko

imao je takav stav. Je li dao sve, Bog će prosuditi. Bio je čovjek skroman i ponizan, koji je ljude rado prihvaćao u dobru, s povjerenjem i humorom. Nije bio navezan na materijalno, ali nažalost, nije uvijek znao upravljati time. Nije bio navezan ni na čast, iako je primao i časti i službe. Ali ono što je na kraju najvažnije, nije bio ohol, bio je ponizan čovjek. Bio je čovjek. Mi koji smo ga poznavali nosit ćemo ga u lijepim uspomena-ma. O tome nešto govori i činjenica da su na sprovod došli skoro svi njegovi kapelani, a bilo ih je mnogo u njegove 34 godine službe na Vežici.“

Pismo sućuti uputio je i šibenski biskup Tomislav Rogić, jedan od njegovih kapelana. Pismo je, u ime klera Gospičko-senjske biskupije, uputio i biskup Merko Medo jer je pokojnik na početku svog svećeničkog puta služio u župama koje su danas na teritoriju ove

biskupije. U ime svećenika Riječke nadbiskupije od pokojnika se oprostio generalni vikar Mario Tomljanović te pročitao njegov životopis. Na kraju mise nadbiskup Uzinić podsjetio je na pokojnikove riječi iz oporuke: ako je kome učinio nažao, moli ga da mu oprost i sam oprašta svima. „Sa zahvalnošću ga se sjećamo i za njega molimo“, zaključio je nadbiskup. Nakon toga uslijedio je obred ukopa i molitva na mjesnom groblju.

Dinko Popović rođen je 31. srpnja 1938. u mjestu Ugljan, na otoku Ugljanu, od oca Josipa i majke Pauline r. Ćurković. Osnovnu školu pohađao je u Karlobagu i Kraljevici, a sjemenište i gimnaziju završio je u Pazinu 1956. Boravio je u bogosloviji u Pazinu od 1956. do 1957., te u Zadru od 1959. do 1963., gdje je završio Visoku bogoslovsku školu.

Za đakona je zaređen 1962., a za prezbitera 31. ožujka 1963. u Senju po rukama biskupa Viktora Burića. Kao svećenik tadašnje Riječko-senjske nadbiskupije službovao je u Cvitoviću, Ličkom Lešću, Donjoj i Gornjoj Vežici, Sušačkoj Dragi i Pećinama.

KATARINA RAŠPICA

Na mjesnom groblju u Oštarijama pokraj Ogulina 3. srpnja pokopana je Katarina Rašpica, majka svećenika Matije Rašpice, župnika Župe sv. Jurja mč. u Lovranu i kanonika riječkog Metropolitanskog kaptola. Sprovodne obrede uz sudjelovanje većeg broja svećenika, obitelj, rodbinu, mještane Oštarija, kao i velikog broja župljana iz Lovrana te ostalih mjesta u kojima je Rašpica služio kao svećenik predvodio je riječki nadbiskup Mate Uzinić.

Pokojnu Katarinu nadbiskup je opisao kao majku koja je cijeli svoj život, kao i svaka majka, molila za svoju djecu i za

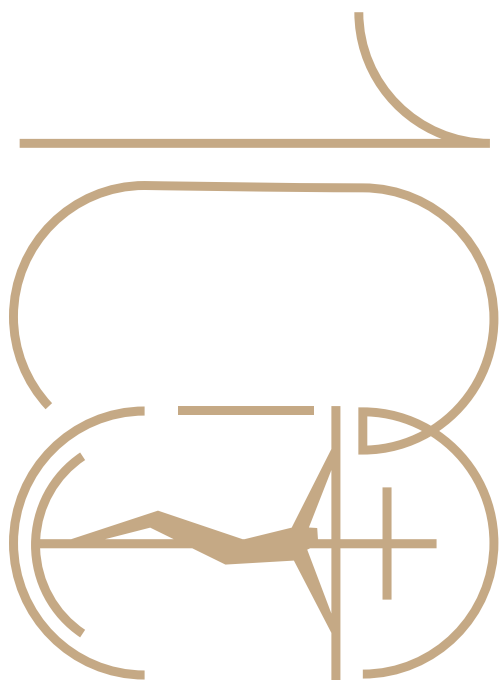
svoju unučad, ali je snagom svoje vjere u Krista, slušanjem i izvršavanjem njegove Riječi mogla i nadići granice vlastite obitelji i ostvariti kršćanski poziv koji dolazi podno Kristova križa, tj. biti Isusova majka i majka svećenika.

Nakon obreda na groblju u župnoj crkvi – Svetištu Gospe od Čudesa za pokojnu Katarinu slavljen je misa zadušnica.

„Kao što se svojim vjerničkim življenjem ugradila i izgrađivala građevinu Crkve ovdje na zemlji, danas molimo da je Gospodin učini i dijelom nebeske građevine, nebeskog Jeruzalema, u zajedništvu sa svima svetima i Blaženom Djevicom Marijom, koja se u ovoj njezinoj rodnoj župi časti kao Gospa od Čudesa“, rekao je nadbiskup u propovijedi.

Nakon što je zbog smrti pape Franje odgođena, svečana akademija prigodom 100 godina od uspostave biskupije u Rijeci ipak će biti održana.

Svečana akademija 100 godina biskupije u Rijeci

RIJEČKA NADBISKUPIJA
ARCHIDIOECESIS
FLUMINENSIS
1925. — 2025.

15. rujna 2025.
s početkom u 19:30
HNK Ivan pl. Zajc

Prije akademije, u 18.00 sati
misno slavlje u katedrali
sv. Vida, na Gospu Žalosnu,
suzaštitnicu riječke katedrale.

Riječju i slikom bit će predstavljeni
elementi identiteta Riječke
nadbiskupije u prošlosti i sadašnjosti,
uz izravni prijenos na YouTube i
Facebook kanalu Riječke nadbiskupije.

U programu koji moderira
Helena Anušić sudjeluju:

- Zbor Katoličke osnovne škole
"Josip Pavlišić"
- Dječji zbor Nebeske iskrice iz
Župe sv. Mateja na Viškovu pod
vodstvom Karle Mišković
- Zbor župe Majke Božje Žalosne
iz Mrkoplja pod vodstvom
Marijana Padavića
- Trsatski koralisti i vokalni ansambl
Lilia pod vodstvom fra Marija Zrakića
- Katedralni zbor Cantores sancti Viti
pod vodstvom Nine Načinovića
- Andrej Grozdanov
- Glumci HNK Ivana pl. Zajca